

מי שבכל זאת ירצה להחזיק באמונה יקבל סיוע מן השמים

וכן הוא בדורות הללו האחרונים, שכדי להנצל מדעות כוזבות צריך לראות ממש אותות ומופתים, וכמו שכתב הרבי הקדוש מרוז'ין זי"ע בהסכמתו לספר "באר הגולה" בזה הלשון: ובגלות האחרון, בעקבתא דמשיחא, יהיה נפתח שער הנז"ן שבטומאה, שהיא מינות ואפיקורסות, רחמנא לצלן... על כן הבטיחנו הבורא יתברך שמו על ידי נביאו, שכל מי שירצה להחזיק באמונה המורשה לאבותינו, יתחזק, ומן השמים יסיעוהו אחר התאמצותו, שיתאמץ בכל כוחו להציל עצמו מפח יקשם, ויראה לנו נפלאות להצילנו מידם כמו הנפלאות שעשה לנו במצרים... עד כאן לשונו.

"וצדיק באמונתו יחיה" – מי לה' אלי

תאור הדור האחרון: לא תהיה בושה כלל לעשות עבירות, אבל לומר דבור אמיתי יהיה צריך להביט סביבותי אם אין מתלוצצים ממנו – מי שיחזק עצמו באמונה יהיה חשוב והמקובל, אף שבשאר הדברים יהיה בקטנות מאוד, הברור האמיתי יהיה בענין האמונה.

מדברי הרב מרוז'ין זי"ע, שמובא בספר "נר ישראל": מאמר נורא ואיום נשמע פעם מפי קדשו של מרן מרוז'ין זי"ע ממצב אחינו בני ישראל בעניני רוחניות בדור שלפני ביאת המשיח, וכה ספר החסיד המפורסם רבי בצלאל משה מפרובישט, שבהיות מרן זי"ע גר כבר בסא"ג בשנת תר"ב נסע פעם לטייל לתוך היער לשאוף אויר צח בלווי של כמה מקורבים כרבי ליב הירשליס, רבי איציק אבא מבארשיווקא ורבי הירשל זי"נקאוור ע"ה, ולקחו אתם עבור מרן כסא ושולחן קטן עגול, והנה בתוך היער, כשבת רבינו על כסא קדשו, פנה אל החסיד רבי לייב הירשליס ואמר לו: "בודאי זוכר אתה את הגמרא (בסוף מכות כ"ד): דריש רבי

שמלאי, שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו למשה מסיני, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה... בא דוד והעמידן על אחת עשרה... בא ישעיהו והעמידן על שש... בא מיכה והעמידן על שלוש... בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבקוק ב' ד'): 'וצדיק באמונתו יחיה', ורשי"י ז"ל מפרש, מהי הכונה והעמידן על אחת עשרה או על שש וכדומה? דרוצה לומר שבתחילה היו צדיקים והיו יכולים לקבל עול מצוות הרבה, אבל דורות האחרונים, שלא היו צדיקים כל כך, ואם באו לשמור כולם אין לך אדם שזוכה, ובא דוד והעמידן על אחת עשרה, שמנה בספר 'תהילים' (פרק ט"ו): 'ה' מי יגור באהלך... הולך תמים ופועל צדק...' - כדי שיזכו אם יקיימו אחת עשרה מצוות הללו, וכן כל שעה, דורות של מטה, הולכין וממעטין אותו. הבה ונתבונן על איזה דור כוון הנביא חבקוק לומר עליו, שהלואי יזכו אז להאחז במצות האמונה בה', ומי שיזכה לזה יקרא בשם 'צדיק'?"

המשיך מרן: "אני אומר שהוא נתכוון לדרוש לפני ביאת משיח, שלנסיון עצום יחשב להשאר יהודי נאמן, ולכן העמיד את הדור ההוא על נקודת האמונה, ואלו שיאחזו בה יקראו בשם 'צדיק', ומעניין מאוד לדעת מה תהיה מדרגתו ומדתו, ואלו פנים יהיו להצדיק הלזה בתארו ובמעשהו? אלא האמת אגיד לכם, אל תתפלאו לשמוע, שעוד יהיה דור לפני ביאת המשיח, שאיש כל הישר בעיניו יעשה, אבל תבינו טוב כונת המאמר, דהיינו, לא רק זה, שהבעל עבירה לא יתבייש ולא ימנע עצמו מלעשות עבירות חמורות לפני אנשים כשרים, אלא הקושי שבמצב יהיה בזה, דכשיהודי ירצה לעבוד את ה' ולו רק אפילו להתכופף לפני בורא העולם, לא מבעיא להוציא אנחה עמוקה מקרב לב לפניו יתברך או לומר איזה מאמר - לפניו יהיה מוכרח להסתכל סביבו אם לא עושים ממנו חוכא וטלילא, ולכן אז נמנה עם הכת של 'מי לה' אלי'. בזמן ההוא,

שכר פרשת קרח - פרק ל"ז ועונש רנא

כשיהודי יקום בבוקר ויאמר 'מודה אני לפניך' [כאן הניח מרן את ידו על ליבו הטהור ואמר:] ולפי גודל מיעוט השגתו לא יבין ההבדל בין ה'יאני' ל'לפניך', ואחר כך יתעטף בטלית וימדוד עליו התפילין, כי זאת יודע כי קרקפתא דלא מנח תפילין כבר לא טוב, ואחר כך יתפלל. לא משנה אלו פנים יהיו כבר לתפילה שלו, יהיה היהודי הזה חשוב ומקובל לפני הבורא עולם... [כאן הפסיק מרן באמצע השיחה והטה ראשו הקדוש לאחוריו לכמה רגעים, כאדם המתבונן אי שם כדי לברר איזה דבר, וחזר לדבריו אחר שתפס בשתי ידיו את קצות מלבושו העליון שכנגד ליבו,] יהיה היהודי הזה חשוב ומקובל לפני הבורא יתברך כדוגמת אני כלפי העולם, וכל זה למה? מפני שאז תהיה הבחירה והברור האמיתי, וזה יהיה הסוג של הצדיקים שעליהם אומר חבקוק: "וצדיק באמונתו יחיה."

העצה להשאר איתן באמונה לספר ספורי צדיקים

הרגל היה אצל רבי וואוועלע משינוסטער, שהיה ישן בעיניים פתוחות. פעם אחת ישן ועצם את עיניו. בדיוק אז ישב על ידו אחד מגדולי חסידיו, וראה זאת. נבהל ונפחד, שמא חס וחלילה... פקח את עיניו ואמר: "הראו לי את הדור, שלפני ביאת המשיח, וראיתי שאפילו אנשים כמותך יהיו נתפסים למינות, רחמנא לצלן". התחיל החסיד לבכות. אמר לו הרבי הצדיק זצ"ל: "אבל עצה תהיה להם, שיספרו מעשיות מצדיקים ואפילו ממני". הרבי הצדיק מרוזין ספר זאת וסיים: "יספרו מעשיות צדיקים ואפילו ממני". וכפל הלשון "ואפילו ממני" שתי פעמים.

וכן מובא בילקוט "אוהב ישראל": הרבי הקדוש, ה"אוהב ישראל" מאפטא זצ"ל, אמר: קודם ביאת המשיח תרד אפיקורסות לעולם, והראה באצבעו על אחד שישב לפניו - אפילו אנשים כערכו יתפסו למינות, וסיים, כי עצה להנצל היא להתאסף יחד ולספר ספורי מעשיות מצדיקים.

קודם ביאת המשיח תעמוד הדת על חוט השערה

וכן מובא בספר "דורש טוב" להצדיק רבי נחום מרדכי מטשארטקאו זצ"ל, וזה לשונו: פעם בא לפני כבוד קדושת אדונינו זצ"ל הרבי הקדוש מרוזיין אחד מחשובי חסידיו ובקש ממנו שיאמר לו איזה דבר טוב שתהיה לו תועלת לתמיד, ואמר לו זקני זצ"ל: "הנה קודם ביאת המשיח תעמוד הדת על חוט השערה. העצה להתגבר על זה - להתאסף בכל שבת קודש ולדבר מגדולי ישראל הצדיקים, ותהא בזאת תועלת לחזוק הדת והאמונה".

להשאר יהודי אמיתי יהיה בבחינת לטפס על קיר חלק

מובא בספר "בינת ישראל": בגמרא (סנהדרין צ"ח) מובא, שאמרו חכמי ישראל "ייתי ולא אחמיניה" - כלומר, יבוא המשיח, אולם אין אנו חפצים להמצא אותו דור שיבוא, משום שקודם ביאת גואל צדקינו יהיו בעולם נסיונות גדולים, כמו שאמר אדוני אבי זקני מרוזיין זי"ע, שבעקבתא דמשיחא קשה יהיה להחזיק ביהדות כמו שקשה לטפס על כותל חלק, לפיכך אמר: "ייתי ולא אחמיניה", שלא להביא עצמו לידי נסיון.

(מהרבי ר' ישראל מגראדינסק ז"ל)

שלושת השעות האחרונות לפני הגאולה

תהינה השעות הכי קשות להחזיק באמונה

ג' שעות אחרונות קודם הגאולה, יהיה קשה מאוד להחזיק עצמו [בייודישקייט"] ביהדות פשוטה ותמימה, כמו שעומד קיר ברזל חלק וצריכין לטפס ולעלות בלי צפרניים, וזהו מה שאמר בהושענות: "הושענא שלוש שעות" [לפי חשבון יומו של הקב"ה].

(כנסת ישראל בשם מהר"י מרוזיין זצ"ה)

"צדיק ורע לו רשע וטוב לו"

וכמו ששמענו מפי מגידי אמת, שאמר פעם בישבו לפני נרות חנוכה, שהולך ומתקרב זמן, שמי שירצה להיות יהודי ולעבוד את ה', לא די שלא ילך לו בנקל במילי דעלמא, אלא שלא ילך לו בנקל גם במילי דשמיא.

עוד מובא שם: ... אבל אז נצטרך שהקדוש ברוך הוא בעצמו יבחין בין עובדו ללא עובדו, וסיים בפסוק: "ושבתם וראיתם בין צדיק...". וגם אמר פעם, שמתקרב זמן, שנצטרך להחזיק בצבת ברזל להיות יהודי.

(עטרה לראש צדיק לר"ד מפוריסוב)

כעין הנ"ל אמר הרב הקדוש מסאטמער זי"ע: עכשיו קודם הגאולה ההסתר גדול כל כך, עד שנראה, חס וחלילה, כאילו כל עושי רע - טוב בעיני ה', ועובדי ה' כאילו ומשמיא רודפים אותם, חלילה.

רק מי שיכין עצמו מראש יוכל לעמוד נגד הנסיונות הקשים

לפני בוא המשיח יהיו נסיונות קשים לאלפים ולרבבות, עד שלא יהיה זה אפשרי לסבול ולעמוד בהם, מי שלא יכין עצמו יאבד חלילה, וכל נסיון אינו אלא מבחן, לברר ולדעת מה נמצא בפנימיות הלב וכל מחשבות ליבו שהיה לו עד עכשיו.

(חדושי הרי"ם תולדות עמ' שס"ח)

הקושי במלחמת גוג ומגוג

עוד מהנ"ל: עיקר מלחמת גוג ומגוג יהיה, שקשה יהיה לאיש לצמצם מחשבתו לקרות שמע ישראל.

(חדושי הרי"ם תולדות עמ' שס"ח)

נסיון חנוך הבנים יהא קשה כעקידת יצחק

רבינו הקדוש רבי "שר שלום" מבעלזא זצ"ל, אמר: "קודם ביאת המשיח יהיה קשה מאוד וגדול הנסיון לחנך

הדורות על דרך ישראל סבא כמו עקידת יצחק ממש". עד כאן דבריו הקדושים.

(דרכי הצדיקים)

מתוך החשיכה יבקע אורו של משיח

פעם היו השמים מעוננים ולא היה יכולת לחדש את הלבנה. יצא הגאון הקדוש מאפטא לרחוב, ואמר: "כשם שעכשיו מכסים עננים את השמים ואין מבוא לקדש הלבנה, ואפילו הכי תאיר הלבנה ונחדש אותה. כמו כן לפני ביאת המשיח תהיה חשכות גדולה, ולא יראו בני ישראל מבוא לישועה, ופתאום יבקע אורו של משיח". בגמרו את דבריו אמר: "נו, גילדענע זאגט 'ברוך', ואז יצתה הלבנה בטהרתה וחדשוה הגאון הקדוש ועדתו.

(דברי חנה השלם פירושת תולדות)

מלך המשיח יבוא בדור חסר דעת

אמר הרב הקדוש מנאסוד: "משיח יבוא בדור שלא תהיה בו דעת".

וכתב בספר "הדרת קודש": גם אני שמעתי מפי קודשו כל הענין הזה, ההתועדות השני צדיקים ז"ל יחדיו, אבל כפי שאני זוכר ישבו בשולחן אחד וסעדו בסעודת שבת קודש לפני קידוש, אחר כך באמצע השולחן, אמר הקדוש מקישאנעו ז"ל: "בשם רבינו הקדוש מזידיטשוב זכרונו לברכה: המשיח צדקינו בא יבוא בדור שפל מאוד, שפל מאוד, מאוד שפל, ומשיח צדקינו עם כל זה בוא יבוא להם ולא אלינו". וסיים הקדוש מקישאנעו זכרונו לברכה: "על זה הדור אם כן הגיעה העת עתה שבוא יבוא ולא יאחר". ואני שמעתי מכבוד קדושת זקני, שאמר על מימרא דהגמרא סנהדרין (צ"ז ע"א): "דמשיח יבוא בהסח הדעת" - אני מפרש לי, שיבוא בדור שפל, שלא תהיה להם דעת.

איש כשר ופשוט יהיה חדוש גדול כמו הבעל שם טוב

הרב הקדוש מברסלב אמר: עוד יהיה זמן שמי שיהיה איש כשר ופשוט [י"אז ער וועט זיך וואשן צום עסן"], שיטול ידיו לסעודה, יהיה חדוש גדול כמו הבעל שם טוב. לא בלשון גוזמא והפלגה אמר זאת, כי באמת כן הוא, ורק בזכות אלה הנקודות טובות יצמח בן דוד לגלות האמת לעיני הכל.

(נספח לספר כוכבי אור)

האיש שיקבל על עצמו עול מלכות שמים מתוך מסירות נפש יקרא "קדוש"

כתיב בפסוק (ישעיה ד'): "והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו" - ידוע דכל אדם שרואים שמתנהג בפרישות עד מאוד ובגדרים גדולים ראוי לומר עליו שהוא קדוש, דממעשיו ניכר שנפשו קדושה, והנה יש עוד דרך, הגם שאינו מתנהג בפרישות ובגדרים, רק שמקיים את מצוות התורה מתוך קושי גדול, במקום שיש מונעים גדולים, והוא כמעט מוסר נפשו, ומשליך את חייו מנגד, בשביל קיום התורה, זה בודאי הוא גם כן קדוש. זה פירוש הכתוב, דבאחרית הימים יהיה קשה כל כך קיום המצוות ויראת שמים, עד שכל איש יחזיק במעוזו להיות על כל פנים מכונה בשם ישראל בקיום התורה והמצוות, והיינו: "הנשאר בציון... וירושלים" - הכונה לעול מלכות שמים - "קדוש יאמר לו".

(קול שמחה)

יתגלגלו שוב לעולם נשמות הבריונים מתקופת חורבן בית שני

הרבי הקדוש רבי שמעלקע סעלישער זצ"ל, בעל "צרור החיים", נסע פעם אחת עם תלמידו הרב הגאון רבי משה יונגרייז זצ"ל, אב בית דין דקהילת קאשוי, ובאמצע הדרך עברו ביער. דרכו בקודש היתה, שלא להכות בסוסים

משום צער בעלי חיים (עיין שם ב"צורר החיים"). כן מספרים, שבשעת נסיעותיו בין ההרים, היה רגיל לרדת מן העגלה לפני מעלות ומורדות, כדי להקל המשא על הסוסים. אז, באותה נסיעה ביער, צוה לבעל העגלה להכות הסוסים, כדי שיעברו את היער ההוא במהירות האפשרית. אחר כך, כשעברו את היער, התחיל הרבי הקדוש לנשום נשימות עמוקות בכבידות. ושאלוהו מלוהו: "הגידו נא לי האדמו"ר, מה הם הנשימות הכבדות שכבוד קדושתו עושה? מילא הסוסים נושמים בחזקה, מפני שהם רצו במהירות, אבל לא אתם, שישבתם בעגלה". ויען הרבי הקדוש רבי שמעלקא ז"ל ויאמר: "האינך יודע מה היה במקום הזה שעברנו בו?" ויען מלוהו ויאמר: "לא, לא ראיתי שום דבר, רק הרים וגבעות ותו לא".

ויאמר לו הרבי הקדוש רבי שמעלקע ז"ל: "דע, כי אותו יער שעברנו בו היה מלא נשמות מהבריונים מחורבן בית שני, שלא רצו לשמוע בקול התנאים שצוו להכנע, ונלחמו עד הסוף, ועל ידי זה גרמו חורבן בית וגלות ישראל, ועד היום הזה אין להם תקון. לכן צוויתי לבעל העגלה, שיסע מהרה, מפני שהמקום הזה הוא מקום טומאה, רחמנא לצלן. לא יכולתי לסבול האויר הזה... ושמעתי כרוז, שהנשמות הללו מתחננות לפני הקדוש ברוך הוא, שהן רוצות לבוא עוד הפעם בגלגול בעולם הזה, והן רוצות לתקן מעשיהן, ותשובה באה להן מן השמים, אף על פי שאני יודע שאתם לא תחזרו בתשובה, בכל זאת מכיון שיש בחירה לכל אחד ואחד, לכן נותנים לכן הבחירה..."

ואמר לתלמידו הרב הגאון רבי משה יונגרייז ז"ל הנ"ל: "תדע, שאחר ארבעים שנה מהיום יבואו עוד הפעם לעולם, ואתה תהיה רב".

אחר כך נעשה הרב הגאון רבי משה לאב בית דין דקהילת קאשוי, והתנה, שבכל אסיפה של הקהל צריכים

להודיעו. פעם באו אנשים לעיר קאשוי לעורר הצבור, שיתנו כסף לקנות את ארץ ישראל מיד התורכים, ששלטו אז, ולהחליף הקופסאות של רבי מאיר בעל הנס על הקופסאות של קרן קיימת לישראל, כי קם מנהיג בראשם המארגן בנק עולמי עבור קניית ארץ ישראל מידי התורכים. אמרו ראשי הקהילה, כי בלי לשאול את הרב המרא דאתרא אין בידם לעשות שום דבר... הלכו ראשי הקהילה אל הרב להודיעו ולשאול על הענין, אז נזכר מאותו המעשה, שהיה עם רבו, ומה שאמר לו. מיד הלך וחפש בתיבתו, מה שרשם לעצמו אז, וראה שהיום כלו ארבעים שנה שאמר לו רבו הנ"ל, שעתידים לבוא נשמות הבריונים ולשלוט בארץ ישראל. ענה להם ואמר: "לא ולא! חס מלהתחבר אליהם! רק להשאר עם הקופסאות של רבי מאיר בעל הנס, ולשלוח הכסף לממוני ואמרכלי הכוללי", וגרשם מן העיר.

(משכנות הרועים חלק א' עמוד קצ"ג)

כל מעשה טוב, ואפילו קטן, בדור זה - שקול ככמה מצוות, שקיימו בדורות ראשונים

פעם אחת שאלתי למורי, זכרונו לברכה, איך היה אומר לי, שבנפשי יש מעלה כל כך, והרי קטן שבדורות ראשונים היה צדיק וחסיד, שאין אני מגיע לעקבו. ויאמר אלי: דע, כי גדולת הנפש אינה תלויה כפי מעשה האדם הנראה לעיניי, כי בוחן לבות וכליות ה' יתברך, וכפי הזמן והדור ההוא מעשה קטן מאוד בדור הזה שקול ככמה מצוות בדורות ראשונים, כי בדורות אלו הקליפה שולטת והרע מתגבר מאוד מאוד, עד אין קץ. מה שאין כן בדורות ראשונים, ואילו הייתי אני היום באותן הדורות, היו מעשי וחכמתי נפלאים ועולים מכמה צדיקים הראשונים תנאים ואמוראים, אשר על כן לא אצטער על זה כלל, כי בלי ספק יש לנפשי נפש בניהו וזכריה ורבי עקיבא מעלה יתרה על כל הצדיקים ראשונים מזמן התנאים

ואמוראים. עד כאן לשונו, ואם כן מה נענה בדור הזה אשר עם כמה אלפים ורבבות מדרגות נתקטן הדור מאז ועד עכשיו, בודאי הוא חשוב מקצת העבודה גבי קודשא בריך הוא בזמן הזה מאוד מאוד בלי שעור.

(שבחי רבי חיים ויטאל ז"ע, שער הגלגולים דף ס"ב עמ' ב')

הצדיק רבי מיכלי מזלאטשוב מגלה לנו סודות נוראות מה שיעשה הסמ"ך מ"ם לפני ביאת המשיח - הוא יעשה חסידים, ויתרבו בעולם חסידים לאלפים ולרבבות

פעם אחת התענה הקדוש הטהור הרבי ר' מיכלי זי"ע מזלאטשוב הרבה תעניות בעת זקנותו. שאלו אותו התלמידים טעם הדבר. אמר להם הרבי, כי הסמאל רצה לבטל החסידים מן העולם, וטרח הרבה בכמה ענינים וגרם שנתרבו מסירות גדולות על הצדיקים והחסידים, והכל כדי לטרדם מן העולם כאשר ראה הסמאל, שלא נגמר רצונו ולא פעל כלום, כי לא היה לו כח לבטלם. **חשב עצה אחרת שגם הוא יעשה חסידים, ואדרבה, יתרבו בעולם החסידים לאלפים ולרבבות, רק המה יתחברו את עצמם אל החסידים האמיתיים, שמופרשים מהבלי העולם הזה, ויהיו כולם בערבוביא, וכאשר ראיתי הנ"ל התעניתי לבטל מהסמאל מחשבה זו, כי זהו הגרוע ביותר, שיתרבו אנשים כשרים שקרנים ולא ניכר מי הוא אמיתי ומי שקרן, וסיים הקדוש לתלמידיו: גם אני לא אתענה עוד יותר, כי אין אני יכול לפעול הרבה לבטל רצונו, כי עתיד היצר הרע, רחמנא לצלן, ומי שיזכה להתקדש את עצמו, שירצה באמת לבוא לעבודת השם יתברך מהם ויאר עיניו מאור פני מלך חיים, שילך בדרך החיים ובנתיב האמת והיושר - אל יתערב עמהם, ומעתה ראה עד היכן הדברים מגיעים, והשם יתברך יטהרנו לעבודתו יתברך אמן סלה.**

בעזרת השם יתברך

פרשת חקת - פרק ל"ח

שער הגלגולים

בו יבואר מפסוקי התורה המעידים על אמונת הגלגול, גם יבאר ב' הבחינות לגלול ועיבור, ועל כמה עונשים במה הם מתגללים

בספר הקדוש "נשמת חיים" (מאמר רביעי פרק ו) כתב וזה לשונו: אמונת הגלגול היא אמונה נכונה לכלל קהל עדתינו, וידוע הוא לכל בני שער עמי שספר הזוהר וכל ספרי המקובלים החזיקו מאד בזאת האמונה, הנני להביא פסוקים המעידים על אמונת הגלגול, ואתחיל ואומר הפסוק הראשון אשר כפי דעתי רומז לגלגול, הוא מה שאמר הקב"ה לאדם הראשון אחר חטאו, עד שובך אל האדמה אשר ממנה לקחת **כי עפר אתה ואל עפר תשוב** (בראשית ג, יט). רמז לו כי אחר שחטא יוכרח להתגלגל פעם אחרת ולשוב אל עפרו כדי להשלים מה שחיסר פעם ראשונה. וכן אמרו חכמי האמת והצדק "**אדם**" ר"ת אדם דוד משיח, כי אדם אחר שחטא נתגלגל נפשו בדוד, והוא גם כן חטא רק בדבר אורי', ולכן יתגלגל במשיח. ופסוק מלא הוא, ועבדו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם (ירמ"ל, טו). וכתוב ודוד עבדי נשיא להם לעולם (יחזקאל לו, כה). ורמז לנו אדם סוד כמוס הזה באומרו כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין (בראשית ז, כה), כלומר תחת הבל ממש, והוא סוד הגלגול.

גם בפרשת וזאת הברכה (דברים לג, ו) נאמר יחי ראובן ואל ימות', ופירשו המפרשים, התפלל עליו שיאריך ה' שני

ולא ימותו משבטו בכרת קודם השנים הקצובות, ורז"ל אמרו יחי בעולם הזה ואל ימות בעולם הבא. אמנם הפירוש האמיתי הוא מה שתרגם אונקלוס ומותא תנינא לא ימות. וכוונתו על הגלגול, וכמו שכתב רבינו בחיי התפלל עליו שלא ישוב עוד משם לגוף אחר למות מיתה שניי. עוד כתב שם (בפרק י), דשלמה המלך ע"ה כתב בקהלת (א, ד) 'דור הולך ודור בא', הנה לשון זה תמוה, דמהראוי הי' לומר דור בא ודור הולך, אלא מכאן דורש במדרש ר' נחוניי בן הקנה רמז לגלגול, לומר **הדור שהולך הוא הדור הבא אחר כך על ידי הגלגול**. עוד ראוי אחרת מדברי קהלת (ד, ב) שאמר 'ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה'. רוצה לומר ושבח אני את המתים שכבר מתו פעם אחרת, וזוכים לאחר מיתה למנוחה נכונה, מן החיים אשר המה חיים, מאלו המגולגלים עתה בעולם, ואינם יודעים מה יהי עמהם. וכיוצא בזה פירש הרשב"א בזהר הקדוש (פרשת וישב עמוד תכא) את הפסוק האמור, ושבח אני את המגולגלים אשר מתו בתשובה ומעשים טובים, מהמגולגלים שעדיין לא מתו, שמא יחטאו ויפגמו.

הסימנים רק מתגלגלים מגוף לגוף

וראי' נוספת מספר שמואל (ב יד, יד) שאמרה האשה התקועית לדוד 'כי מות נמות וכמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו ולא ישא אלקים נפש וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח'. ופירוש הכתוב כך הוא, כי החוטא מת מיתה אחר מיתה, יען מתגלגל מגוף לגוף, וכמים הנגרים ארצה אשר לא יאספו, כן נפשות בני אדם לא תאספנה עוד אל הגוף בטבע, כי אם ביכולת האלקי ודרך נס. ולא ישא אלקים נפש הממיתה, אלא חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, לומר שהקדוש ברוך הוא ישיב אליו הנפש החוטאת לבל תהי נדחת ממחיצתה על ידי עונותי, ומחזירה בגלגול לתקן עוונה. וכן תירגם יונתן בן עוזיאל את דברי ישע"ה הנביא שהוכיח את בני

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רסא

הדור, האומרים אכול ושתו כי מחר נמות, ונגלה באזני ה' צבאות אם יכופר העון לכם עד תמותון (ישעי' כב, יג), ותרגם יונתן "מותא תנינא", וכך תרגם בירושלמי זה מיתה שני, לומר שיחזרו שוב בגלגול וימותו שנית. וכן יש ראי מהלל הזקן שראה גולגולת אחת שצפה על פני המים, ואמר לה על דאטפת אטפוך וסוף מטייפיד יטופון (אבות פרק ב), כוונתו על ענין הגלגול, לומר על שהיא הרגה נפש אחרת לכך נסבב לה שהיא תהרג. עד כאן תוכן דבריו שם.

ב' בחינות שאדם בא בחזרה לעולם הזה

וראה בספר "שער הגלגולים" (הקדמה ג, ה): דע כי יש ב' בחינות שאדם בא בחזרה לעולם הזה, בחינה א', גלגול. כלומר שהנפש עצמה באה בחזרה בגוף אחד, כדי לתקן את מה שפגמה. בחינה ב', עיבור, והוא כאשר יזדמן לאדם לעשות מצוה מסויימת שצדיק אחר הי' רגיל לעשותה, אז נפשו של אותו צדיק מתעברת בו ומסייעת אותו לעשות המצוה, ונחשב כאילו שניהם עשו אותה מצוה. ויש הבדל בין אם הנשמה חוזרת לעולם הזה בבחינת גלגול לבין אם חוזרת בבחינת עיבור, שנשמה הבאה בבחינת גלגול, הנפש יורדת בגוף ההוא משעת הלידה ונשארת עמו עד יום המיתה ואינה יכולה להפרד ממנו כלל, והיא שותפה עמו בעשיית המצות או העבירות שעושה בכל ימי חייו. אבל הנשמה הבאה בבחינת עיבור, היא באה רק בשעת עשיית המצוה בלבד, ויונקת ממנו מאותה מצוה, ואין לה שייכות לעבירות שעושה אותו אדם, ויכולה להפרד ממנו בכל עת שרוצה, והוא הנקרא ניצוץ. עד כאן תוכן דבריו ז"ל. (ועיין עוד ספר הקדוש "שבט מוסר" פרקים א-כב, שמביא דבריו).

בו יבואר על עשרים ושבע עבירות במה הם מתגלגלים

ובספר "שער הגלגולים" (הקדמה כב) מבאר כמה עבירות

רסב שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש

באים בגלגול, וזה לשונו: הבא על הנדה מתגלגל בגוי'. הבא על הגוי' מתגלגל בזונה יהודית. יש ונשמות מתגלגלים בדומם ואלו הן, המדבר לשון הרע מתגלגל באבן דומם (נוסימן לזה, ויקרא לה נובח בשמו, "לה" ראשי תיבות לשון הרע, נובח סימן לכלב). המאכיל נבילות לישראל מתגלגל בעלה אילן, וכל עוד שהרוח מנענעתו אין לו מנוחה. השופך דמים מתגלגל במים הנשפכים ארצה ואין לו מנוחה כלל. הבא על אשת איש מתגלגל במטחנת ריחים, ושם נידונים האיש והאשה. המזלזל בנטילת ידים מתגלגל במים. מי שאינו מברך ברכת הנהנין מתגלגל במים. יש המתגלגלים בבעלי החיים, פרנס המתגאה על הציבור שלא לשם שמים, מתגלגל בדבורה. וכן המדבר דברים שלא כהוגן. הבא על בהמה מתגלגל בעטלף. הבא על אמו מתגלגל בחמורה. הבא על הזכר מתגלגל בשפן או ארנבת. הבא על כלתו מתגלגל בפרדה. הבא על אשת אביו מתגלגל בגחל. הבא על אשת אחיו מתגלגל בפרד זכר. הבא על אחותו מתגלגל בחסידה ויהרגוה חברותי'. וכן הבא על חמותו. המסתכל בעריות תמיד מתגלגל בעוף הנקרא ראה. המשמש לאור הנר מתגלגל בעז. וכל זה אם לא עשה תשובה. אבל אם עשה תשובה אין דבר שעומד בפני התשובה. (ועיין עוד ב"שכר ועונש" חלק א' ב' ג' באריכות סיפורים נוראים איך שנתגלגלו ונתקנו על העבירות החמורות הנ"ל).

והוסיף בספר "נשמת חיים" (מאמר רביעי פרק יג) עוד מספר פרטים חשובים בענין זה. העובר על מצות להכעיס מתגלגל בבהמה כגון קופים וחתולים. ובשם הרקאנטי זצ"ל כתב, כי העובר על העריות סופו להיכנס בבהמה טמאה או בשקצים ורמשים. וכן הבא על שתי אחיות מתגלגל בזונה גוי' שיבואו עלי' שתי אחים. עיין שם. וכן כתב ברקאנטי בפרשת תשא כי העובר על מצות עלית הרגל מתגלגל בפיסח או סומא שיהי' פטור מהראי'. וכן העובר על נדרו ואינו מקיים מתגלגל באשה נדרנית. עיין שם.

דין ארבע מיתות לא בטלו

מעשה נורא בבחור שנכנס בו רוח

מעשה בבחור אחד שנכנס בו רוח. באו אליו חכמים והשביעוהו בכל מיני השבעות עד שהסכים לענות לשאלותיהם ואמר להם מה שמו, באיזו עיר גר בחייו ושם אשתו. כשהזכיר את אשתו פרץ בבכי באומרו כי נשארה עגונה, שכן הוא טבע בים וחכמים סרבו להתירה להנשא, והיא משרכת דרכיה בגלל זה. סימנים רבים נתן לדבריו ובקש מן החכמים שעמדו על ידו שיתירוה, אולם הם טענו כי עדיין היא אסורה. הם עמדו בתוקף על דבריהם גם לאחר שהרוח נשא ונתן עמם והביא להם הוכחות מדברי חז"ל.

"מה היה עוונך?" שאלוהו. **השיב להם שבא על אשת איש בקושטנדינא ונתקיים בו מה שאמרו חז"ל: דין ארבע מיתות לא בטלו וכו'.** לשאלתם מה שם האשה שזנתה עמו לא ענה באומרו שהיא מתה זה מכבר ואין שום תועלת שינקוב בשמה.

בעודנו מדבר, התרומם הבחור ועמד על רגליו. שאלוהו מדוע קם. השיב: מפני כבוד חכם פלוני שנכנס זה עתה לחדר. אכן ברגע זה נכנס אותו חכם ויחד עמו נכנסו ובאו כת של בחורים. אמר להם הרוח: **"למה באתם אלי לראותיני? הלא אתם עשיתם כמעשי וסופכם יהיה כסופי!"** לשמע דבריו נבהלו הבחורים, אלא שהרוח לא הרפה מהם והוכיח להם שהוא יודע על מעשיהם הרעים. נכנסו דבריו לליבם והחלו לבכות ולהתוודות על מעלליהם. אז שאל אחד החכמים את הרוח מאין יודע הוא מה חטאו אלה. שחק הרוח ואמר: **"וכי אין הפסוק אומר: וביד כל אדם יחתום"** וכיצד רואה

אתה את ידיהם והלא מוסתרות הן. שאלו החכם. על כך שחק הרוח והשיב: "אני רואה אפילו בחדרי חדרים" שאלו חכם אחד: "תאמר לי מה מעשי?" אמר לו: "על כבודו אין לנו רשות לדבר", שאלו למה מדבר הרוח עם פיך כאילו אתה מדבר? "וכי לא אמרו רז"ל במסכת ב"מ דף צ"ו: שלוחו של אדם כמותו וכו' ענה. על שאלת החכמים כיצד נכנס לגופו של בחור זה השיב: "טבעתי בים והדגים אכלו את בשרי והיתה רוחי משוטטת בארץ ומסתירה עצמה מעיני הבריות שהיו כולן מצערות אותי, עד שנכנסתי בפרה אחת. הפרה השתגעה ואז מכר אותה בעליה הגוי ליהודי אחד. אותו יהודי שחט אותה, במקום שנשחטה הפרה עמד בחור זה ובאותו רגע נכנסתי בו". דברי הרוח אומתו על ידי אנשים שנכחו במקום באותו זמן והם העידו שאכן מיד לאחר שנשחטה הפרה חש הבחור ברע. הבחור לא ניצל. לאחר שמונה ימים נפטר והלך לעולמו.

(נשמת חיים)

מעשה נורא בבעל תשובה שחנק את עצמו, ונתגלגל ברוח

בשנת התמ"ח ליצירה בחודש אב נכנס רוח באשה אחת. שמונה חודשים היתה האשה חולה ולא ידעו הרופאים מה היה לה עד אשר נואשו מלרפאותה.

ביום שנכנסתי לחצר ביתה והיא ראתה אותי, נפלה על פניה והחלה לגמגם ואז ידעתי בברור שאכן נכנס בה רוחו של נפטר אחד.

לאחר תפילת מנחה הלכתי אליה יחד עם מספר אנשים כשרים. כשראתה אותנו האשה, נפלה שוב כפעם הראשונה. אז גזרתי חרם על הרוח וציויתי עליו להגיד לי מי הוא ואיזה הוא אשר מלאו ליבו לצער בת ישראל זמן רב כל כך. מכח החרם החל לגמגם בקול ואני לא הבנתי דבר מכל אשר אמר. לפיכך גזרתי עליו שישוב למקומו וחזר למקום

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רסה

הרגל להיות מוצנע שם, בצד ימין מקום בו היה לו להיות. בינתיים התאוששה האשה וספרה כי בפעמים הקודמות שבהן היתה נופלת לא שמעה דבר. רק בפעם הזו שמעה קול מדבר מתוך גופה ואומר: "מדוע מפציר בי כבודו שאדבר, ואני לא יכול כי במקום צר אני". לאחר שצויתי עליו לשים עצמו במקום שבו יוכל לדבר עימי, קם ועלה לגרונה ואז שאלתיו מי הוא. "אני אברהם שניאור די קורוניאל" - אמר הרוח והוסיף - "חנקתי את עצמי מכיון שיום חופתי היה קרב ובא, ובידי לא היו הוצאות החופה, ומחמת בושה בחרתי במוות, אף על פי שידעתי כי גדול יהיה עונשי. הנה ידוע למעלת כבוד תורתו כי אני הייתי בעל תשובה, ומספר שנים לפני מותי הייתי בלבוש שק ואפר והתעניתי רבות, ולפני שחנקתי את עצמי צמתי שלושה ימים ושלושה לילות ונתתי צדקה והתודיתי על חטאי בתקוה שיועילו לי כל אלה להנצל מעונש, אך לא הועיל לי דבר. להיפך, רבה מכתי ועוד מכריזים לפני: כיצד אבדת^א ברגע אחד כל מה שטרחת עליו. כיצד היו לריק כל התעניות שעשית למרק עוונותיך, והנה היית כבר מושלם ורצוי לפני המקום והחלוקה הנעשית מתשובה כבר היתה מושלמת ועכשיו קלקלת הכל, ובכל עת מעבירים אותי ליד קברי, ואני רואה תלוי באויר בדמות לבוש כתוב עליו תשובה והוא מגוון הענן החושך". בדברו כל זאת בכה הרוח בכי גדול. לשאלתי מדוע הוא בוכה השיב: "בוכה אני מרוב צער על מה שעשיתי לעצמי וגם בגלל שכלתי נשאה לאחר והשומרים עלי אומרים שאם לא הייתי עושה המעשה הרע הזה הייתי מגיע אל

(א) כתיב, אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש (בראשית ט', ה') אף להורג את עצמו הקדוש ברוך הוא דורש דמו ממנו ולמדך הכתוב הזה, שההורג את עצמו חייב והקדוש ברוך הוא עתיד לדרוש דמו מיד עצמו. (מפרשים).

המנוחה ואל הנחלה, והנה הולד הזה שנולד למי שנשא את כלתי לאשה ימות בעוד זמן מה" וכך אכן היה.

"כיצד נכנסת אל האשה הזו?" נשאל הרוח והוא השיב: "הייתי בתוך קערה מלאה מים שמהם הכינו תרופה עבור האשה שלא הרגישה טוב, כשנגעו בה המים נכנסתי לתוכה." "וכיצד זה החזקת מעמד בתוך המים בשעה שרתחו על האש?" נשאל הרוח לאחר שבני הבית ספרו שכך הכינו את התרופה. "הרוחות אינן נכוות מן האש" – ענה והוסיף – "ומאז במשך שמונה חודשים נמצא אני באשה זו".

אחר כך פתח וספר מה נעשה עמו מהרגע שבו נפטר האיש שבתוכו שכן. "יצאתי מן הגוף בבהלה גדולה ומיד שמו אותי בכף הקלע, והשליכוני סמוך לפתחה של גיהנם בצד ירושלים. באותו רגע יצאו לקראתי מהגיהנם רבבות רשעים ומקלות של אש בידיהם והם דחפוני ולא הרשוני להכנס באמרם: סור מכאן טמא! השתדלתי להכנס חרף המכות הנוראות שירדו עלי מכל צד, אולם לא הצלחתי מכיון שלידי עמדו שומרים שגם הם הפליאו מכותיהם בי. מחמת המכות נתפרקו כל חוליות נפשי ואני נמלטתי משם ופרחתי באויר. אלא שהמלאכים המחבלים רדפו אחרי והוסיפו להכותינו ללא רחמים, כה גדולים היו יסורי עד שאין ביכולתו של אדם חי להבין ולדעת מה חשתי באותן שעות וימים של עינויים. מאז לא היתה לי מנוחה לא בים ולא ביבשה לא בהרים ולא בגבעות שביניהם רחפתי נע ונד. רק ביום השבת הרפו ממני דחפוני לתוך חור אחד ומיד לאחר צאת השבת החלו שוב לרדפני וליסריני. לאחר שסיים הרוח את דבריו הפצרתי בו שיצא. הוא הסכים ורצה להשבע בתפילין שאכן יקיים הבטחתו ויצא.

ניסיתי להתחכם לו ובקשתי שיביאו בגד כפול ויאמרו לו שתפילין מוסתרים בו, אולם הוא ידע שאינם שם

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רסז

ורצה להשבע רק אם יביאו תפילין לפניו. אז עשיתי את רצונו והוא נשבע לצאת כעבור זמן מסוים. כשהגיע הזמן אמר לאשה כי הנה הוא מקיים הבטחתו ויוצא ומכיון שהוא מתבייש לצאת לפני הקהל הרב שנכח במקום, אמר שיצא בהחבא וכך היה. האשה הרגישה ברגע שיצא והבריאה מיד.

את האיש שבו היה הרוח הזה הכרתי עוד בחייו, וידעתי שהיה בעל תשובה גמור. פעם אחת בא אלי ושאל ממני תשובה על עוון אחד, הוא רצה לדעת אלו סגופים מחייבים הספרים הכתובים בענייני תקוני עוונות ואני אמרתי לו שאב הרחמן ירחם עליו כי בשגגה עשה מה שעשה ורק קוצר ידיעתו גרם לו לעשות כן.

(נשמות הנדחות, פרק א')

מעשה נורא בשני רוחות -

הרוחות מגלים סודות נוראים ונפלאים

(מספר הקדוש מנחת אליהו מאת בעל המחבר 'שבט מוסרי' ומדרש תלפיות' ועוד ליון ספרים)

מעשה בשני רוחות שנכנסו באח ואחות. באתי אליהם וגזרתי על אחד מהם בחרם שיאמר לי מי הוא. אחד עשר חדשים שהה הרוח בגוף האיש שסבל מאוד ממנו ולא ידע מפני מה הוא סובל. לאחר שהשבעתיו פעמים אחדות החל לדבר בקול נמוך, וספר כי הוא פלוני מוכר העופות. כאשר שמעתי את שמו נזכרתי בו, שכן הכרתיו בחיו כאיש כעסן ובעל מעשים רעים. לשאלתי על מה נענש, השיב כי היה שרוי בחובות גדולים ופחד שמא יזדקק לרחמי הבריות, לכן המית עצמו באוכלו סם המוות.

צדיקים מעלים נשמות מהגיהנום בעברם שם

"האם ראית את מלאך המות לפני מותך?" שאלתי. "לא ראיתיו" ענה לי, רק סבלתי מאוד כשיצאה הנפש מן הגוף, ומיד דחפוני לפתחה של גיהנם אשר בצדה של ירושלים.

רסח שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש

"למה נדחפים כל הרוחות לפתח זה דוקא?" שאלתיו והוא ענה: "משום ששם הפתח גדול משאר פתחי הגיהנם, וכשעמדתי בפתחו של גיהנם יצאו רשעים לקראתי ולא הניחו לי להכנס". "האם ראית הרבה רשעים שם?" שאלתיו והוא ענה: "לא ידעתי מה אני רואה כי היה שם חושך גדול ועבה שאי אפשר כלל לדמותו, אולם ראיתי שם צדיקים שעלו מהעולם הזה ועברו בפתחו של גיהנם ונאחזו בכנפיהם נפשות שוכני הגהינם שהיו יוצאים מאותו החושך והולכים עמם. ראיתי והנה בגדי הצדיקים נשרפים מעט בעברם שם".

דברי הרוח בענין הבגדים הפליאוני ואני שאלתיו: "וכי בגדים יש להם שם?" "אין הם לבושים בבגדים של בשר ודם, בגדיהם ענין רוחני הוא". השיב לי ופתח בתאור תלאותיו, וכך סיפר:

היסורים שסובל על שאבד עצמו לדעת

שלושה רוחות היינו תחת פקוחם של מלאכי חבלה. אני ורשע אחד מאיסטנבול ורוחו של אברהם שניאור שנכנס באשה אחת ויצא ממנה, כל השבוע היינו תחת השגחתם של מלאכי החבלה שהציקו לנו מאוד. רק בשבת הניחו לנו והיינו שרויים בתוך חור אחד ומספרים זה לזה על המעשים הרעים שעשינו אשר הביאו עלינו את כל הרעה הזאת. הרשע היה אשכנזי שהיה מתגבר עלינו ומוליכנו למקומות שבני אדם מטילים שם מימיהם והיינו סובלים בגללו מריחות רעים, ועוד היה לועג לנו ואומר: הלא שניים אתם ואני אחד ואיך זה שאינכם מתגברים עלי? יוצא איפוא שאני בעל הכח, וכשהיינו רוצים להתנגד לו ולענות לו על דבריו החצופים היה מחרף ומגדף עד שנאלצנו להכנע לו וללכת אחריו למקום ששחב אותנו. בשאר ימות השבוע התענה אותו רשע יחד עמנו ואז לא היה גדול כוחו כבשבת, **שכן המכות הנוראות שקבלנו היו חותכים בנו כסכין בבשר**

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רסט

החי. סבלנו כל כך עד שגם בשבת שבו הניחו לנו היינו בוכים מהפחד על מה שבא לנו בשבוע הבא. אברהם שניאור שהיה עמנו בכל מקום סיפר כי בימיו היה בעל תשובה והוא אינו יודע על מה נענש כל כך, ואני אמרתי לו שזה מפני שאבד עצמו לדעת, ואחרי שיתמו סבלותיו יקבל שכר המצוות אשר עשה.

העונש על שהיה שיכור ולא התפלל ולא עסק בתורה ומצוות ואפילו בליל הסדר לא אמר את ההגדה

אחר כך שאלתי אותו אם מתאוה הוא לדבר אכילה והוא השיב כי בהיותו משוטט כרוח לא התאוה לאוכל, אך כעת, בהיותו בגופו של אדם חש הוא בתאות האכילה ובשאר תאוות הגוף כפי שהיה רגיל בהיותו בין החיים, וכן מרגיש הוא בצער וכאב כשגופו של האיש שבו הוא נמצא מצטער וכואב. לשאלתי האם מתאוה הוא גם לדבר עבירה? השיב בשלילה באומרו כי גם בחייו לא היה מתאוה לדבר עבירה, שכן היה כל ימיו שותה יין ומשתכר, ובגלל שהיה שיכור לא התפלל ולא עסק בתורה ובמצוות ובליל הסדר לא אמר את ההגדה ורק היה שותה יין בלי סוף לכן, הוסיף הרוח ואמר בבכי, אין הוא מניח לבחור הזה שבגופו נכנס, ללכת לבית הכנסת ואין הוא יכול להמנע מכך, מכיון שגם בחייו היה היין מונע ממנו כל דבר שבקדושה וגורם לו לעשות מעשים האסורים.

"היכן הוא חברך אברהם שניאור?" שאלתי אותו והוא אמר: לפני שמונה חודשים ספר לי כי נכנס בגופה של אשה אחת שהכינו לה תרופה ממים שהוא נמצא בהם, עכשיו איני יודע היכן הוא ובינתיים נכנסתי אני בגופו של הנער הזה ורוחו של האשכנזי ימח שמו נכנס בגופה של אחותו. "למה נכנסתם באח ובאחותו?" שאלתי והוא ענה לי: "לא התכוונתי להכנס בנער זה. ביום שבת הייתי בחצר ורציתי להכנס לגופה של אשה אחת אז ראיתי את הנער משליך דבר מה לחצר

ובאותו רגע נתנו לי רשות להכנס בו. אזי נכנסתי לקיתון מים שהנער שתה ממנו, וכך נכנסתי לתוכו וזה לי אחד עשר חדשים שאני יושב בקרבו, ואילו לא היה בא מעלת כבוד תורתו לדבר עמי לא הייתי מדבר עם שום אדם בעולם עד שימות הנער הזה" לאחר מכן החל הרוח לפרט את מעשיהם של האנשים אשר נכחו במקום וכל אחד מהם הודה כי נכונים הם דבריו, ואני הוספתי לדבר עמו. לשאלתי אם חש הוא באויר העולם כמו בעת שחש בו בחייו, השיב כי העולם נראה בעיניו חשוך עד מאוד ובו להבת אש נוראה רק בשבת נראה העולם בהיר ואויר צלול וזאת עד צאת שלושה כוכבים שאז יוצאת השבת ושוב היו מתחילים יסוריו.

כיצד מכים את הרוחות?

"מי משלושתכם סבל ביותר? שאלתי אותו והוא השיב: "אברהם שניאור התייסר יותר מכולנו, מכיון שבימיו טרח לחזור בתשובה ולבסוף אבד הכל במו ידיו. וכיצד מכים אתכם?" שאלתי "מכים אותנו מאחור - השיב והוסיף - ואין לנו רשות להסתובב ולהביט בפני המכים". וכיצד זה יכול רוח לדבר והרי אין להם כלי דיבור כגון: לשון ושפתיים?" שאלתי והוא השיב כי אינו יכול להסביר לי זאת. לשאלתי מה גודלו השיב שאין גודלו של הרוח קבוע, שכן הכל לפי רוחניותו של האיש בהיותו בחייים. על עצמו העיד כי גודלו כגודל אגוז קטן וכי יש רוחות קטנים ממנו. הוא גם אמר כי אינו עולה לגרונו של הנער מחשש שמא יחנוק אותו לכן דבורו נמוך ונשמע כמדבר מבטנו של הנער. הוא גם ספר שבשבת היה מאיר יותר מבכל ימות השבוע מכיון שרוח אחד של שבת בקומתו ובכמותו היה מתלבש בו.

כיצד מכירים העבירות של האנשים?

מה שמעת בהיותך פורח באויר העולם?" שאלתי אותו והוא

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רעא

השיב: "שלוש פעמים ביום הייתי שומע כרוז שהיה מחרים שלושה בני אדם, נוקבים בשמו של האיש ואומרים: פלוני - בגלל שמקלל אביו ואמו, פלוני - על שבעל ארמית ופלוני על שמסתכל תמיד על נשים וכל מחשבותיו ללכוד אותן ברשת העבירה". כששמעתי את שמות האנשים נוכחתי לדעת שאני מכיר אותם ומעשיהם הרעים מפורסמים היו. "כיצד יודע אתה מה היא העבירה של כל אחד?" שאלתי והוא ענה: בצידה של רוחו נראית צורה מכוערת בתכלית הכיעור ובתוך צורה זו כתובה העבירה שהחוטא עבר עליה. **העבירה עצמה נעשית שד והולכת לצידו כל זמן שלא שב ממנו**, צורה זו מכריזה על העבירה אך גם אינה מניחה לבייש את הרוח בתקוה שיחזור בתשובה".

"**האם** שמעת מכריזים טובה על אנשים?" שאלתי והוא השיב: "לא שמעתי אבל אברהם שניאור ספר לי ששמע כרוז מכריז בקול שמחה וצהלה וקול ערב נשמע מסוף העולם ועד סופו ונשמע הכרוז הזה באזני כל הבריות שבעולם, וכה אמר הכרוז: "הזהרו בפלוני ופלוני שכל הנוגע בהם כאילו נוגע בבבת עינו". דבריו הפליאוני ואני שאלתי: "אם אומר אתה שהקול נכנס באזני כל הבריות שבעולם כיצד זה שמע את הקול אברהם שניאור ואתה לא שמעת אותו?" על כך השיב שכדי לשמוע את הקול הזה צריך זכות ורשות ניתנה לאברהם שניאור לשמוע את הקול כדי להענישו בזה שיראה כמה איבד, שכן, בשעה שעשה תשובה היו גם עליו מכריזים כך, ועתה הפסיד הכל בכך שאבד עצמו לדעת". "ומה טעם שומעים את הקול שאר בריות שבעולם?" "כדי שיפול עליהם פחד".

הרוח מגלה מפני מה בא הרעב בעיר

באותה עת היה רעב בעיר, לכן שאלתיו אם ידוע לו בגין איזה עוון הגיע רעב זה לעיר, על כך ענה: "בעוון

מוכרי מזונות שמיקרים אותן ולא רק זאת אלא שנשבעים לשקר ומנבלים את פיהם".

לבסוף סיפר כי היה פורח באויר בגובה של שלוש קומות וסיים את דבריו בבקשה לשתות לוג יין טוב ומשובח כמו שהיה נוהג לשתות בהיותו בחיים. לשאלתי, מה תועלת יש לך עכשיו מן היין, השיב "כי המים עולים בראשו של הנער השותה אותו ומכיון שהוא מתפשט בכל הגוף יש לו לרוח שמחה כשמחת החי השותה ומשתכר. מלאתי את בקשתו ונתתי לנער לשתות יין. אחר כך שאלתי אותו אם הוא מתאווה ללכת אל הקבר בו טמון גופו, אך הוא לא ידע היכן קברוהו מכיון שלא ראה כשהוליכוהו לקבר, שכן, מיד לאחר שיצאה נשמתו מגופו השליכוהו עד שער הגהינם. אז שאלתי את השאלה שכבר שאלתי לנפשי כן, אם ראה רשעים בגהינם, והוא השיב לי שכבר אמר לי לפני כן ולא ראה דבר מפאת גודל החשכה ששררה שם, אפילה נוראה ובתוכה גפרית, מלח וזפת. הנתכים על ראשי הרשעים, ועם כל זאת רציתי להכנס לשם, אמר הרוח. אלא שמלאכי החבלה לא הניחו לי. לשאלתי היכן פתחו של גהינם, האם הוא בין הרים וגבעות או על פני השדה, האם הוא חור באמצע הקרקע ואז אמר וכיצד צורתו, השיב כי אינו יכול לתאר לחי כל זאת. "מה עוד ראית בהיותך פורח באויר העולם?" שאלתי והוא השיב: "עברתי בין הוצאות הכסף והזהב והשמש שם מכה כאש. החום הנורא לא הציק לנו אולם מלאכי החבלה היו מכים בנו ולא יכולנו להתעכב בשום מקום יותר מרגע אחד. היינו גם בהרי החושך ושם ראיתי פתח נוסף לגיהנם. גם לשם לא הניחו לנו להכנס. עברנו גם ליד נהר הסמבטיון, ראיתיו והנה הוא נהר גדול ובו מים רבים ולידו אבנים גדולות, רציתי לעבור מעבר לנהר ולהכנס אל בני ישראל אשר בחיי שמעתי שהם שם נמצאים, אלא שלא הניחו לי בטענה כי טמא לא יעבור בתוך הנהר. בהיותי פורח

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רעג

באור – הוסיף הרוח וסיפר – ראיתי מיני פירות ואילנות שאין סוף לגדלם ולקומתם ואותם כוכבים שבני אדם רואים אותם קטנים נראים לעיננו גדולים עד מאוד" את דבריו סיים באומרו: דע לך כי יש בכוחנו להתפשט בכל הגוף ולא רק בכל הגוף אלא יש בנו כח ויכולת להתפשט באופן כזה שכל הבית יתמלא בנו".

הפסקתי לדבר עם הרוח והלכתי לביתי. בערב חזרתי ושאלתיו שוב אם הוא חפץ לראות את קברו. "כן" ענה לי. בבוקר רציתי לקחתו אל קברו, אך הוא סרב באומרו כי לפני כן רוצה הוא להכנס לתוך הים לטבול. בקשתי מאבי הנער שבתוכו שכן הרוח, שיקח את בנו אל הים והוא עשה כן ונכנס עם הנער לתוך הים. לפתע החל נער להתרחק בשחיה מהירה, שכן הרוח היתה מוליכו במהירות גבוהה עד שלא היה בכוחו של אדם להשיגו. משראינו זאת נבהלנו מאוד, חששנו לגורלו, אך הוא תכף חזר לשפת הים, טבל והתלבש. אחר כך הלכנו לקברו של האיש בעל הרוח. כל אחד מאתנו זרק אבן על קברו לשם כפרה. כשרצה גם הנער לזרוק אבן התעקמה זרועו לאחוריו ולא יכולנו אני ואביו להחזיר את הזרוע למקומה עד שהשליך את האבן מיד ארצה. גם נסיונותיו הנוספים לזרוק אבן על הקבר עלו בתוהו. הסתכלתי על הנער וראיתי שעייניו דולקות כאש בשעה שהיה מרים אבן להשליכה על הקבר, וזאת מכיון שהרוח אשר בקרבו היה נכנס בראשו ובזרועותיו ומעכב בעדו מלעשות כן. הנער אמר לנו כי בשעה שמרים ידו לזרוק את האבן הוא רואה לפניו גוף עומד על הקבר ופניו ירקרקות כטיט ושחורות כעורב. הנער תאר את האיש שמעולם לא ראהו ואנחנו שהכרנו אותו נוכחנו לדעת כי אכן זה האיש אשר קבור שם.

הרוח יוצא מגופו של הנער

אז בקשתי מהרוח שתצא מגופו של הנער וקבעתי לו זמן. גם בקשתי ממנו להשבע שלא יעבור על הזמן שקבעתי לו.

רעד **שכר** פרשת חקת - פרק ל"ח **ועונש**

הוא הסכים ובקש תפילין, שמתי תפילין ביד הנער והרוח נשבע מתוכו בשם הקל הגדול והנורא שכתוב באלו התפילין שהוא יוצא ביום שנקבע. "מהיכן תצא?" שאלתי והוא השיב: "מפי הטבעת". חששתי שאם יעשה כן יזיק לנער לכן הפצרתי בו שיצא מצפורן הרגל. "איני רשאי לעשות כן" השיב לי, אז אמרתי לו, שאני אתפלל עליו שיתן לו הקדוש ברוך הוא רשות לצאת דרך הצפורן שברגל ולא דרך פי הטבעת כדי שלא יוסיף טומאה על טומאתו.

ביום שנקבע לו לצאת מגופו של הנער, הקדמתי ובאתי אליו מבעוד לילה. כראותו אותי שמח מאוד ועכב אותי לידו. מיד שלחתי לקרוא לשני תלמידי חכמים וכשהם באו החל הנער לצחוק ולהתהולל וביקש שנסעד עמו. הסכמנו והוא אכל אכילה גסה המספקת לשלושה אנשים באומרו: מחר אני יוצא מכאן, לכן אני אוכל הרבה, ולכן אני שמח הלילה, היות ומחר אתחיל שוב להתענות ומי יודע עוד כמה עונשים צפויים לי". לשמע דבריו חששתי שמא מתחכם הוא איתי ולא ייצא לכן הזכרתי לו כי עומד הוא בשבועתו. "אעשה כאשר אמרתי", אמר הרוח והוסיף: "וכי עבריין אני? אם הבטחתי לצאת - אצא". לשאלתי אם יאות לצאת מהיכן שבקשתי ממנו, השיב כי אינו יכול ואני יראתי פן יזיק לנער חזרתי והפצרתי בו. אז החל הוא לצחוק מהעומדים שם ולהכות אותם עד שגערתי בו והתישב ושתק. לאחר זמן מה אמר בלשון רכה: "איני יודע מה לעשות, מתירא אני מאוד מן הצער הנכון לי ברגע שאצא מכאן", באומרו כן פרץ בבכי ובקש שאלך עמו לטבול ואחר כך אלך עמו לקברו ואני עשיתי את רצונו.

כשחזרתי בחרתי מנין אנשים כשרים ובקשתיו לצאת דרך הצפורן שברגל. אז אמר לי הרוח: "הנני מסתתר באבר אחד ששם לא אשמע את החרמות שתחריס אותי בהם

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רהע

לצאת". הוא אמנם עשה כן, אך אני גזרתי עליו חרם גדול בכמה נרות שידליקו אותם ויכבו אותם ותינוקות יענו אמן, אלא גם לאחר שעשיתי כל זאת לא נענה לי הרוח. רק הנער דבר ואמר ששומע הוא קול המכריז בקרבו ואומר שכל החרמות האלו יבואו על אומות העולם המצירים ומציקים לעם ישראל. הוספתי לקרוא לפניו קללות הכתובות בתורת כהנים ושבמשנה תורה ולא הועלתי. להפך, לפתע התחיל להכאיב לנער ולצערו. אז כתבתי דבר מה בקמיע ומחיתי את הכתיבה במים והגשתי את המים לפי הנער שישתה מהם אלא שהוא סרב וסגר את פיו בשיניו בחזקה עד שהיה צורך לנתק את שיניו העליונות משיניו התחתונות בחתיכת ברזל ואז שפכתי לתוך פיו את המים, ברגע זה החל לבכות בקול מר וקרא: "תנו לי זמן של חצי שעה, רציתי לעשות כדבריו אלא שהוא ניסה להתחכם ועלה בגרונו של הנער והחל להפילו ארצה פעם אחר פעם, למראה הנער המתענה קמו אביו ואמו להכותו בקראם: "רשע! עד כמה תצער את בנינו? איננו יכולים לראות עוד בסבלו!" לרגע הניח הרוח לנער, אך מיד החל להתעמר בו וגרם לנער להתפרע ולשבור את כלי הבית הוא גם הכריח אותו להסכים להמיר את דתו. לא ידענו מה לעשות עמו, והנה קם הנער על רגליו ואמר כי שומע הוא קול בקרבו האומר שיצא עוד היום מתוכו, ואת התנהגותו המוזרה תירץ באומרו כי כעס עלי על שהבאתי עמי אנשים אשר הוא לא צוה להביאם, וגם מפני שהפצרתי בו לצאת ממקום שאינו יכול לצאת על אף שיודע הוא שלטובתו התכוונתי כדי שלא יוסיף טומאה על טומאתו, אלא שמלאכי החבלה השומרים עליו גזרו שיצא דווקא דרך פי הטבעת.

בעודנו עומד הרגיש הנער רוח חזקה יוצאת מלמטה בכאב גדול. ביצאתו עשה הרוח קול רעש גדול שנשמע בכל הבית ונכנס לתוך קערה אחת שהחלה לפתע להתנועע מצד

רעו שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש

לצד ולקפוץ מעלה ומטה פעמים מספר. ברגע זה נכנס אבי הנער לחדר והקערה כאילו קפצה לקראתו והוא נתקל בה, נפלה ונשברה לחתיכות, כל אותו הזמן שכב הנער על הרצפה ולא זז. מיד נגשו אליו והשקוהו מעט מים. כששבה אליו רוחו אמר כי מרגיש הוא שהרוח יצאה ממנו. בבגדו, במקום משם הרוח יצאה נראה קרע גדול ואז ידענו לבטח כי הרוח יצאה. מיד חבקו האב והאם את בנם ושמחו בו שמחה גדולה יחד עם כל העומדים סביב.

לאחר שנרגעו מהשמחה הגדולה, נזכרו האב והאם בבתם שהיתה בת שש בלבד ובתוכה רוחו של האשכנזי ההוא שהיה מצערה מאוד. רשע גמור היה, כופר בעיקר וכל דבריו שקר וכזב. צערם של ההורים גדול היה כשנזכרו בדברי הרוח שהיה בבנם שספר להם כי רוח האשכנזי הכריז שלא יצא מגוף הילדה בשום אופן שבעולם, לבד מדבר אחד, היה חושש שמא יחרימו אותו בעשרה.

אזי פניתי אל הרוח ושאלתיו: אם כה בטוח הוא בעצמו שלא יצא כיצד מתירא הוא מחרם של עשרה. על כך השיב לי כן אינו מתירא מן החרם עצמו אלא רק מן הנזק הנגרם לו מכח החרם. לפיכך הקמנו מנין של עשרה והחרמנו אותו אך לא יכולנו לו כיון שהיה עולה בגרונה של הילדה מצחק ומגדף גידופים שאין להעלותם על הכתב ודורש מיני מתיקה ומאכלים שונים וכשהיינו מתעכבים מלתת לו את מבוקשו היה מאיים כי ימית את הילדה מיד. עד שנכמרו רחמיו של הקדוש ברוך הוא ועשה נס. לפתע נכנסו אנשים אל החדר ואז הכרזתי שוב חרם על הרוח וציויתי עליו לצאת הפעם שינה את התנהגותו ובקול בכי מר ספר כי שמו אהרן **ובגלל שסבל בחייו מעוני ומחסור לא עמד בו כוחו ואבד עצמו לדעת**. עכשיו, כך אמר, מששמע שחברו יצא מן הנער רוצה הוא לצאת מן הילדה – אחותו ולא להכנס אליה עוד. אחר כך נשבע

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רעז

שכעבור זמן מסוים יצא ואכן כשהגיע אותו זמן יצא מאליו מבלי להזיק לה, לשמחתם הרבה של הוריה ושל כל האנשים אשר ראו בסבלה.

באותם ימים הגיעו אלי שני מכתבים מהעיר טוריא. במכתב הראשון ספרו לי על נערה אחת שרוח נכנס בה. דיין היער, כך נכתב אלי, הלך לביתה של הנערה ודרש בחרם מן הרוח שידבר עמו. זמן רב שתק הרוח עד שלבסוף הסכים לדבר. לשאלתו של הדיין מדוע סרב לדבר עמו לפני כן, השיב לו הרוח: "מפני שאינני רוח רעה, פרנס העיר הייתי, וכבוד תורתך בא להחרימני, הייטב בעיני ה' להחרים איש כמוני? והלא לא באתי אל הנערה הזו בגלל חטא שחטאתי, אלא רק שבימי היה בעיר רשע אחד שהצר לחברו מאוד עד שהוא גרש את אשתו ואותו רשע לקחה לו לאשה. אני שידעתי מכל מעשיו הרעים לא מחיתי בו שכן היה האיש מקורב לגדולי אומות העולם ואני חששתי שמא יבולע לקהילה אם אעשה דבר מה בנידון. בגלל זה נגזר עלי לבוא ולפרסם עווני ברבים ולפרסם עוונות תושבי העיר הזאת".

לשמע דבריו נחרדו השומעים, וכאשר החל הרוח לפרט ולפרסם את מעשיהם הרעים של תושבי העיר, נוכחו לדעת כי דבריו נכונים ופחד גדול נכנס בליבם. הרוח בקש להביא אליו את בני משפחתו. משבאו נקב בשם כל אחד מהם. הוא גם קרא בשמות הנולדים אחרי מותו והיה מגלה לכל אחד מעשיו. הוא גם ידע להגיד איזו שיירא תכנס לעיר ואיזו שיירא יצאה מן העיר וניזוקה בדרך, כל דבריו נחקרו ונבדקו והוכרו כאמת. כשסיים לדבר בקש ממנו הדיין שיצא. נענה לו הרוח לאמר: "עשיתי שליחותי ומוכן אני ללכת למקומי. שלום עליכם". ברגע זה פתחה הנערה את פיה וקולו של הרוח נשמע. "כבר יצאתי", עוד באותו יום הבריאה הנערה, אלא שכעבור שלושה ימים חזר הרוח לשכון בקרבה, למה רימית

רעח שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש

אותנו? שאלו אותו. והוא השיב: היה עלי לחזור בגלל דבר אחד.

המכתב הראשון הסתיים בסיפור יציאתו של הרוח ובמכתב השני שהגיע באחור של ימים מספר, כתבו לי אנשי המקום על שובו של הרוח ובקשו ממני עצה כיצד להפטר ממנו. לפי מה שהבנתי מתוך הכתוב, הכרתי גם אני את הפרנס שרוחו נכנסה בנערה וזכרתי שהיה יהודי זקן וחסיד. לכן כתבתי להם שינהגו בו כבוד אם אכן רוחו של אותו חסיד הוא, נתתי להם סימנים כיצד ידעו כי הוא האיש והזהרתי אותם שאם אין בו אותם סימנים, אזי משקר הוא להם ורק בערמה הצליח לשטות בהם. במכתבי אליהם כתבתי גם את נוסח החרם שבו יחרימו את הרוח שיצא.

בערב שבת הגיע מכתבי אל הדיין, חכם העיר, אולם מכיון שהוא כבר קדש את היום, לא פתח את האגרת ולא ידע מה כתוב בה. רק במוצאי שבת לקח את המכתב בעודנו סגור והלך עמו אל הנערה.

כשנכנס, פנה אליו הרוח ואמר: "הנה יש אגרת ביד החכם ואני יודע מה כתוב בה. עוד לפני שקרא החכם את המכתב אמר הרוח מהיכן הגיע המכתב ומה כתוב בו, למרבה תדהמתם של הנוכחים אשר מהרו לקרוא את האגרת ולהוכיח שאכן ידע הרוח מה כתוב בו כאילו קרא את המכתב בעצמו.

בעוד האנשים עומדים ומשתאים פתח הרוח ותאר שוב את חטאיהם. לשמע דבריו שהוכחו כדברי אמת, פרצו כולם בבכי והרהרו בליבם בתשובה שלמה. כאשר חזרו ושאלוהו מדוע לא עמד בהבטחתו וחזר לגופה של הנערה אמר הרוח כי הפעם יצא ולא ישוב עוד, אולם לא לפני קהל יצא,

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח **ועונש** רעט

אלא כשיניחו לו ויפסיקו לעקוב אחרי הנערה, יצא מתוכה לעולם.

עשו את רצונו והניחו לו. כעבור ימים מספר כאשר היתה הנערה לבד בבית, נכנס לחדרה נער אחד וראה אותה נופלת ארצה ומכה ברגליה בקרקע מכה גדולה עד שנפל צפורן אצבע רגלה ויָצָא משם הרוח. הנערה הבריאה מיד ולא יספה הרוח להציק לה עוד כל ימי חייה.

(מנחת אליהו פרק חמישי מבעל המחבר ספר שבט מוסר וספר מדרש תלפיות)

שער הגאולה

אימתי יבוא הגואל?

אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: אימתי יבוא הגואל? -
לכשירדו לירידה התחתונה, אותה שעה אני גואל אתכם...

(ילקוט שמעוני)

הפחות יתן עיניו בגדול ממנו

ונותן הפחות את עיניו, במי שהוא גדול ממנו, ואומר לו: אף על פי שאתה אומר כהלכה ואני איני אומר כהלכה, יעברו דבריך ויתקיימו דברי, אפילו כל העולם יחרב.

מעמדם של הגדולים בדור

לפני בוא המשיח יראו הגדולים כך: כל מחשבתם להרבות כבוד עצמם וביתם, ולהוריש ממלכתו לבניו עד עולם, כבוד שמים אצלם טפל דטפל, עושים שדוכים מכל חטאי עמי, סומכים על עצמם ועל יחוסם, ומי יאמר להם מה תעשה. לבסוף - יבטלו, והיו כלא היו. זהו הברור בימות המשיח.

וכן מובא בתוספות בן יחיאל: מלכים אלו ומאן מלכי רבן אשר כל מחשבתם להרבות כבוד עצמן וכבוד ביתם... ונותן הפחות עיניו, במי שגדול ממנו, עם קנאה ותאוה וכבוד שלהם, להשיג יותר ויותר, ולכבוד עצמן דורשים, ולא לטובת ישראל, כי כבודם עיקר, וכבוד שמים בעד עמם ונחלתם לדרוש - הוא טפל אצלם, וטפל דטפל, וגם תורתם... הוא אצלם לתכלית גדולתם ולנצחנות לגדל עצמם על חברים בגאווה...

וכן ראה ברוח הקודש המעמד בדורות האחרונים קודם ביאת הגואל. גדולים הם כאלו, וכאשר הם בתקפם, מי יאמר להם מה תעשו... אפילו כל העולם כולו יחרב על ידי דרך הגויים הזו, מה אכפת ליה. אחרי כי הוא רב ושבת המושלים בידו, כי הוא במרומי קשת, ומדעתו להוריש ממלכתו גם לבניו כן עד עולם... או חרב - מלשון חורבן, כי נחרבו בגשמיות או ברוחניות ונהפכו לזרים... וסומכים עצמן על יחוסם וכח תורתם, ולצרף גם חיזוניות עמהם לזרעיהם, והם בוטחים בעצמן בזה, עד כי עברו ובטלו והיו כלא היו, וכן עם שדוכים וחתנים כאלו מכל חטאי עמי, עד כי יתמו חטאים מן הארץ... להודיע כי כן הוא הבורר מעמד הדור מן ימות המשיח.

(הגאון הקדוש בעל "לב העברי" זצ"ל)

הערב רב שולטים על ישראל

הראשים על ישראל יהיו בכל אתר ואתר - הערב רב, וכל יראי השם יהיו בצער ובדוחק תחתם - המה יהיו הדיינים ויקבלו שוחד, ותמלא הארץ חמס מפניהם.

ה"רעיא מהימנא" מביא (בפרשת נשא דף קכ"ו), וזה לשונו: ואני חשיב בעינייהו בין ערב רב רשיעיא ככלב מת דסרח בינייהו, דחכמת סופרים תסרח בינייהו בכל קרתא וקרתא ובכל אתר דישראל מפוזרין בין מלכוון ואתהדרו אנון ערב רב רעיין על ישראל עאנא דקודשא בריך היא דאתמר בהו

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רפא

(יחזקאל ל"ד ל"א): "ואתן צאני וצאן מרעיתי אדם אתם", ולית לון יכולת למעבד טיבו עם תלמיד חכם ואנשי חיל ויראי חטא מסובבים מעיר לעיר ולא יחוננו, ומחרימין ערב רב בינייהו ולא יהבין לון באתרין סגיאיין, אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון, ואפילו חיי שעה, וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדחקא ביגונא חשיבין ככלבים, בניס המסולאים בפז, איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות? דלא אשכחו אכסניא בינייהו, ואנון ערב רב אנון עתירין בשלוח בחדוא בלא צערא בלא יגונא כלל, גזלנין מרי שוחד דאנון דינין רישי עמא "כי מלאה הארץ חמס מפניהם" (בראשית ז' ג'), עליהם אתמר (איכה א' ה'): "היו צריה לראש..."

הערב רב רמאים כנחשים ועקרבים

מובא עוד ב"רעיא מהימנא": רמאים כנחשים ועקרבים דעקרין מלי דרבנן, ודיינין לשקרא. עלייהו אתמר (איכה א'): "היו צריה לראש". נאמר (שמות ב'): "וירא כי אין איש" - דישראל באלין רשיעיא ערב רב, ודא בסוף גלותא.

אין דור האחרון מתקיים אלא בהבל פיהם של תנוקות של בית רבן

באותה שעה בכה ר' עקיבא, אמר לו: "על מה קא בכית?" אמר לו: "אוי לדור שיהיו יתומים ממך!" אמר לו: "אל תאמר כך, אלא וי לדור, שיהיו יתומים בלי אב, בלי חכם מורה ובלא תלמיד הוגה, וימים יבואו, שכל הדור יהיו חצופים ועזי פנים ותשתכח תורה ואין דורש ואין מבקש, והמתעורר ליבו בתורה יהיה נבזה וחדל אישים. וי לדרא ההוא כד ייתי ההוא דרא". אמר לו: "לית דרא ההוא מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, כד אנון רכיכין בלבד, וכד אנון קשישין אורייתא משתכחת מנהוין".

(מדרש הנעלם שבזוהר חדש פרשת בראשית)

רפב שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש

וי לדור, שלא ידעו להיכן לפנות!

שם נאמר: אבל וי לדרא כד רעיין לא משתכחין וענא סאטן [והצאן סוטה] ואזלין ולא ידעין לאן אתר אזלי לא לימינא ולא לשמאלא.

(מדרש הנעלם שבזוהר חדש פרשת ויקרא)

דור שלא יהיה להם מגן

וזמין עלמא דלא ישתכח מאן דיגן עלייהו וכל אנפין חציפין ישתכחון בין לעילא בין לתתא... וזמינין בני עלמא דצווחין ולית מאן דישגח עלייהו, יהדרו רישא לכל סטרי עלמא ולא יתובון באסותא... ואשתכח בינייהו (ויקרא ע"א א') ספר תורה דלא משתקר...

(מדרש הנעלם שבזוהר חדש פרשת ויחי)

וי למי שימצא בעת בוא הגאולה, ואשרי מי שימצא באותה שעה כשר ביהדות

איתא בזוהר הקדוש (שמות ז'): זקף רבי שמעון ידיו ובכה ואמר: וי מאן דיזדמן בההוא זמנא, וזכאה חולקיה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא... זכאה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא, בגין דההוא דיתקיים בההוא זמנא במהימנותא, יזכה לההוא נהירו דחדוה דמלכא...

בעקבתא דמשיחא מלחמות יתעוררו בעולם וצרות תבאנה בצרורות

מובא בזוהר חדש: אמר רבי חזקיה לרב יוסף: בוא ואראה לך דכך הוא גאולתן של ישראל, בעדנא דינהר להון שמשא דגאולתא יתי להון עקא בתר עקא וקדרותא בתר קדרותא, עד דאנון בה ינהר עליהון נהורא דקודשא בריך הוא... ובזמנא ההוא מלחמות יתעוררו בעולם, גוי בגוי ועיר בעיר, וצרות רבות יתחדשו על שונאיהם של ישראל, עד

שיקדרו פניהם כשולי הקדרה, ואחר כך תתגלה עליהן גאולתן מתוך שאגת לחצם ודחקם...

שער הצניעות

הפריצות בדור האחרון

שמעתי מהריא"ז מרגליות זצ"ל, ששמע מכבוד קדושת מורו ורבו הרבי מבארנוב זצוק"ל, ששמע מכבוד קדושת אדמו"ר הרבי הצדיק הקדוש אליעזר מדזייקוב זצוק"ל, שהיה פעם אחת עם אביו הקדוש הרבי מראפשיץ זצוק"ל אצל החוזה מלובלין, ובשבת קודש באמצע השולחן סגר הרבי מלובלין את עיניו זמן רב והתאנח מאוד מאוד, ואמר לו אביו הרבי מראפשיץ: "אליעזר, אל תסיח דעתך עכשו ושים לבך אל הרבי מלובלין, מה שיאמר עכשיו", והרבי מלובלין פתח עיניו הקדושות ובאנחות גדולות אמר:

"לבעל שם טוב הקדוש, זכותו יגן עלינו, היתה פעם עלית נשמה, וכשחזר אמר להחבריא: דעו כי ראיתי בשמים, שעומדים מלאכים ובונים סיר גדול ורחב מאוד, ושאל ממלאך אחד: 'מה זה הסיר הגדול והרחב הזה?' המלאך הגביהו עד למעלה מן הסיר ואמר לו: 'מה יש בפנים?' וראה שהסיר מלא ידים ורגלים, והמלאך אמר לו:

דע כי קרוב לימות המשיח ירדו לעולם התחתון נשמות של דור הפלגה [מינות וכפירה] ודור המבול [פריצות של נשים שהידים והרגלים ערומות], ועבורם בונה אני עתה זה הסיר לירד אותם לגיהנום. במיוחד עבור לבשל בסיר הזה אלו הידים והרגלים שלהם."

וסיים החוזה מלובלין: "הנה הבעל שם טוב הקדוש ראה זה

החזיון בהעלם, ואנן רואים זאת בגלוי בחוש הראות, כיצד עתה מתחילות לירד נשמות אלו לזה העולם". סיים ואמר: "ה' ירחם עלינו ועל כל ישראל, שיוכלו לעמוד בנסיונות הגדולים והנוראים האלה בעולם." כן יהי רצון אמן.

(אוצר הספורים להרה"ג ר' צבי מושקוביץ חלק ד' אות י"ב)

שַׁעַר הַגְּאוּלָּה

האפיקורסות תתגבר בעולם

אפיקורסות גדולה תרד לעולם בשביל נסיון. אוי, איך יוכלו אנשים מועטים לעמוד נגד כל העולם? זה יהיה הברור האחרון. הודיע זאת מקודם להיות למשיב נפש להכשירים.

זה לשון ספר "שיחות הר"ן": פעם אחת אמר מוהר"ן לאחד: אגלה לך סוד, שתהיה אפיקורסות גדולה בעולם... אך אני מגלה זאת כדי שיתחזקו יותר, כשיראו שדברו מזה מקודם... אוי! איך יוכלו לעמוד אנשים מועטים נגד כל העולם?... שעל זה התנבאו כל נביאנו בפרט דניאל, שאמר: "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים" אך, אף על פי כן אנו כותבים כל זאת למען ידעו החפצים באמת ובאמונה הקדושה שכבר הודיע הוא, זכרונו לברכה, לנו את כל זאת מקודם למען יהיה להם למשיב נפש לחזק לבם בה' ובתורתו הקדושה...

גם מובא שם: הולך ונמשך אפיקורסות גדול בעולם, ועל ידי שהודיע זאת מקודם תהיה התחזקות גדולה להכשירים.

כן ספר כמה פעמים, שהולך ונמשך אפיקורסות גדולה, בעוונותינו הרבים, בעולם. אשרי מי שיחזיק עצמו באמונה באלו העיתים! ואמר: אף על פי שאינו מועיל כלל, מה שהוא מספר זאת, שתהיה אפיקורסות בעולם, ושצריכין

להתחזק כל אחד ואחד באמונה, כי אף על פי שהוא אומר זאת, אף על פי כן מתגברים האפיקורסות והבלבולים, כי הלא גם דניאל וכיוצא הודיעו מקודם, שקודם שיבוא משיח, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים באמונה, ומי שיזכה לעמוד בנסיון, ישאר קיים באמונתו, אשרי לו! ויזכה לכל טוב המעותד לבוא לנו, במהרה בימינו, אשר נבאו עליהם כל נביאנו וחכמינו מקודם, ואם כן היה ראוי, שכל אחד ישכיל ויחוס על עצמו, להשאיר קיים חזק באמונתו, ולא יהיה לו עוד שום נסיון וצרופן כלל, מאחר שכבר הודיעו זאת מקודם, ובאמת, אף על פי כן למרות שהודיעו זאת מקודם, אף על פי כן יהיה נסיון גדול ורבים ירשיעו, כמה שנאמר: "והרשיעו רשעים". אך אף על פי כן הודיע זאת מקודם בשביל אותן מעט הכשרים שיחזקו עצמן באמונתן, ובודאי תהיינה להם מלחמות גדולות בדעתם, למען יהיה להם למשיב נפש והתחזקות והתאמצות יותר, כשיראו שכבר דברו מזה מקודם.

לא יהיה אפילו אחד שיצעק על אמונה ויועיל

בנוסף מובא ב"שיחות הר"ן": בליל מוצאי שבת של שבת תשובה שנת תק"ע לפ"ק כשדברו ממשיח, אז היה מפורסם, שאמרו שבשנה זו יבוא המשיח, דעתו לא היתה נוטה לזה, ואמר שקודם שיבוא משיח, לא יהיה אחד שיצעק על אמונה כי כמוני היום, עד שיהיה נחר גרונם [שקורים בלשון ארמית "ראסין דיא קיילי"] ולא יועיל, ומה שכתוב: "כל הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו", ואמרו רבותינו, זכרונם לברכה, שיאמרו לפני הצדיקים "קדוש הוא" כפשוטו, כי בודאי הצדיקים שישארו אז ויתחזקו וישארו באמונתם הקדושה יהיו ראויים לומר לפניהם אפילו יותר מזה, מאחר שישארו קיימים באמונה, ולא יניחו עצמם ליפול ולטעות, חס וחלילה, אחר העולם. עוד אמר: אז יהיו כמה מפורסמים

ומנהיגים של שקר, ואין ספק שלא ימצא אז קבוץ כמונו היום, שנמצאים כמה בני אדם, שמתקבצים יחד וחפצים באמת לשמוע דבר ה'. אף על פי שיהיו אז אלו כשרים בדור, אך יהיו מפוזרים. המשיך ואמר: כתוב זאת זכרון בספר, למען ידעו בימים הבאים, שכבר היה מי שידע זאת קודם, וידעו להתחזק באמונה בו יתברך ובצדיקו האמיתיים.

(שיחות הר"ן)

העצה לעקבתא דמשיחא - אמירת תהילים

משל נפלא על עקבתא דמשיחא מובא מהרבי הקדוש הנזכר לעיל (מספר "מעשיות ומשלים"): בדור זה, שמבול של אפיקורסות יופץ בעולם, וכל שרי המלוכה יתפזרו, המלוכה תתקיים רק על ידי ה"תהילים" של יהודים פשוטים. המה יתנו הכתר בראשו של משיח.

ספר מורינו הר"ן זכרונו לברכה: משל למלך, שהלך לצוד חיות ביער, והמלך נסע לבוש כאיש פשוט, ובאמצע פתאום ירד מטר גדול ממש, מבול מים, וכל שרי המלוכה נתפזרו אחד לאחד... המלך היה בסכנה גדולה וחפש מקום מפלט, עד שמצא בית כפרי אחד, והיה שם איש כפרי, לקח האיש את המלך והלבישו, נתן לו מהאוכל שלו "גריץ"... הסיק את התנור, והניחו לישון על ה"פיעקליק"... ובכל זאת כל כך היה ערב ומתוק למלך, שמעולם לא טעם טעם ערב כזה מפני שהיה עייף ויגע... בינתיים השרי מלוכה חפשו את המלך, עד שהגיעו לשם ונוכחו לדעת שהמלך ישן. רצו שהמלך יחזור לביתו עמהם. אמר המלך לשרים: "כיון שאתם לא הצלתם אותי, ופה טעמתי טעם מתוק כזה, על כן הכפרי יביא אותי בעגלה שלו, ובמלבושים האלו, והוא יושיב אותי על כסא המלוכה". סיים על כך רבינו, זכרונו לברכה: כאשר מובא, שבעקבות משיחא יהיה מבול [מען וועט שיסען מיט אפיקורסות"], לא של מים רק של מ"ז, ויכסו כל ההרים הגבוהים ואפילו

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רפז

בארץ ישראל, שלא היה מבול, רק מחמת שירד המבול בכח נתזו שם המים [י"דאס עס וועט אריינשפריצן אפילו אין די כשרע הערצערין], ועם חכמות לא יוכלו ליתן עצה, וכל שרי המלוכה נתפזרו וכל המלוכה לא תתחזק על עמדה [יוועט זיך נישט דערהאלטן נאר] רק על ידי פשוטי ישראל, שאומרים "תהילים" בפשיטות... על כן, כשיבוא משיח, הם יתנו את כתר המלוכה בראשו.

(נספח לספר כוכבי אור)

שַׁעַר אַחֲרֵית הַיָּמִים

ישמעאל - פרא אדם. ידו בכל ויד כל בו

כתיב בפרשת לך לך (בראשית ט"ז י"ב): "והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו ועל פני כל אחיו ישכון"

ותרגם אונקלוס: "והוא יהא מרוד באנשא הוא יהא צריך לכלא, ואף כל בני אנשא יהון צריכין ליה, ועל אפי כל אחוהי ישרי"

ישמעאל - תחילה ינצח ואחר כך ינוצח

הכל שונאין אותו ומתגרין בו... ויהיו להם מלחמות עם כל העמים... שינצח מתחילה כל הגויים ואחר כך ייד כל בו" - שינוצח בסוף...

בן דוד יצמח, כשיפול ישמעאל

כתיב בפרשת חיי שרה (בראשית כ"ה י"ח): "וישכנו מחוילה עד שור אשר על פני מצרים בואכה אשורה על פני כל אחיו נפלי"

כתב "בעל הטורים": "על פני כל אחיו נפלי" וסמך ליה

רפח שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש

"ואלה תולדות יצחק" - לומר, כשיפול ישמעאל באחרית הימים, אזי יצמח בן דוד שהוא מתולדות יצחק.

(בעל הטורים בראשית פרשה כ"ה פסוק י"ח)

אחרית ישמעאל - לאבדון

כתיב בפרשת בלק (במדבר פרק כ"ד פסוק כ"ד): "וְצִיִּים מִיַּד כְּתִיבִים וְעֵנוּ אֲשׁוּר וְעֵנוּ עֵבֶר וְגַם הוּא עֵדִי אוֹבֵד"

ירושלמי: ויפקון אוכלוסין סגיין בלברניא מן מדינתא רבתא ויצרפון עמהון לגיונין סגיין מן דרומאי וישעבדון אתוריא ויצערון כל בני עבר נהרא וברס סופיהון דאלין ודאלין לאבדון יהוי ואובדנא עד לעלם.

(תרגום ירושלמי במדבר פרשה כ"ד פסוק כ"ד)

ביד מלך המשיח - כולם יפלו

מובא בתרגום "יונתן בן עוזיאל": וציצין יצטרחן במני זיינא ויפקון באכלוסין סגיין מן למברניא ומארע אטליא ויצטרפון בלגיונין דיפקון מן קוסטנטיני ויצערון לאתוראי וישעבדון כל בנוי דעבר, ברס סופהון דאליין ואלייין למיפל ביד מלכא משיחא ויהוון עד עלמא לאובדנא.

ומובא ב"פירוש יונתן": "ויפקון באוכלוסין סגיין מן למברניא", כן פירוש רש"י על וצי אדיר וברנא רבתי והן ספינות גדולות: "ומארע אטליא" יש לפרש שזו אטליא של יון, "דיפקון מן קוסטנטיני" זו של ישמעאל... "סופיהון דאליין ואלייין למיפל ביד מלכא משיחא".

כעין זה אעתיק מהזוהר הקדוש פרשת אמור, וזה לשונו: "ואז זמינין בני ישמעאל לאתערא קרבא בעלמא ולא תכנשא בני אדום עליהו ויתערון קרבא בהון, חד על ימא וחד על יבשה וחד סמיך לירושלים, ושלטין אלין באלין וארעא לא יתמסר לבני אדום בההוא זמנא יתער עמא חד מסייפא עלמא על קרתיה רבתי ויגח בה קרבא גי' ירחין ויתכנשון תמן

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רפט

עממיה ויפלון בידייהו עד דיתכנשוון כל בני אדום מכל סייפי עלמא, וכדין יתגזר הקדוש בריך הוא עלייהו הדא הוא דכתיב: "כי זבח לה' בבצרה", עד כאן מספר הזוהר.

עתידין בני ישמעאל לעורר ג' מלחמות בעולם: אחת בים, אחת ביבשה, ואחת סמוך לירושלים.

וזמינין בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא מכלא זמנא סגי... ואנון יעכבון להון לבני ישראל לאתבא לדוכתייהו עד דישתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל, וזמינין בני ישמעאל לאתערא קרבין תקיפין בעלמא ולא תכנשא בני אדום עלייהו, ויתערוון קרבא בהו חד על ימא וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלים.

(תרגום יונתן בן עוזיאל במדבר פרק כ"ד פסוק כ"ד)

שלוש מלחמות יערכו בני ישמעאל

מובא ב"פרקי דרבי אליעזר הגדול": ועוד היה רבי ישמעאל אומר, שלוש מלחמות של מהומה עתידיים בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, שנאמר (ישעיה כ"א): "מפני חרבות נדדו ואין חרבות אלא מלחמות: אחד ביער בערב, שנאמר (שם): "מפני חרב נטושה", ואחד בים, שנאמר (שם): "מפני קשת דרוכה", ואחד בכרך גדול שברומי שהוא כבד משניהם, שנאמר (שם): "מפני כובד מלחמה" ומשם בן דוד יצמח ויראה באבדן של רשעים, ומשם יבוא לארץ ישראל שנאמר (ישעיה ס"ג א'): "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים זה הדור בלבשו צועה ברוב כוחו..."

המלחמה לפני שערי ירושלים תהיה המלחמה הכי נוראה שהיתה אי פעם ורק הקדושים כמלאכים יוותרו

ואין פירוש מסברא, רק קבלה מקובלת אצלם מן הנביאים, שהמלחמה הנוראה ביותר שהיתה בעולם תהיה ממש לפני שערי ירושלים, בה יתקבצו כל האומות שבעולם אחד

מהן לא נעדר, בצד אחד כל האומות המחזיקות דת נוצרית ובצד אחד כל האומות שאינן מאמינות בדת זו, ומקובל שמות שרי הצבא מכל צד ואיזו אומה נוצחת, ועל מלחמה זו ניבא בלעם באומרו: "אוי מי יחיה משומו קל" - שיבואו האומות שבשמש שם קל, ובדרך הטבע אין מנוס לחיים, ולא ישארו שם רק קדושים כמלאכים, ועל זה נאמר (ישעיה ד' ג'): "**והנותר בציון והנשאר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים**", ומי יערב לנפשו להיות מקדושים אלו שישארו **בחיים**.

(*"אבות על בנינים" בהקדמה*)

מה יקרה בבוא המשיח?

והנה קודם ביאת המשיח, קודם שתתנער כנסת ישראל מעפרא, יתרבו חבלי לידה, צער אחר צער, כדכתיב (דניאל י"ב): "והעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך, והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא, ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר". עוד (שם): "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל הרשעים והמשכילים יבינו". כתיב (זכריה י"ג): "והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב".

אמר רבי יוחנן - דור שבן דוד בא בו, תלמידי חכמים מתמעטין, והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה, וצרות רבות וגזרות קשות מתחדשות, עד הראשונה פקודה נפירוש רש"י: עד שלא כלתה צרה הראשונה, שניה ממהרת לבוא. תניא רבי יהודה אומר - דור שבן דוד בא בו בית הועד יהיה לזנות והגליל יחרב... תניא רבי נהוראי אומר - דור שבן דוד בא בו, נערים ילבינו פני זקנים... תניא רבי נחמיה אומר - דור שבן דוד בא בו, העזות תרבה, והיוקר יעוות, והגפן יתן פריו והיין ביוקר...

שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש רצא

(סנהדרין דף צ"ז ע"א)

אמר רבי יוחנן - אם ראית דור שמתמעט והולך חכה לו, שנאמר (שמואל ב' כ"ב): "ואת עם עני תושיע". אמר רבי יוחנן: אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר - חכה לו, שנאמר (ישעיה נ"ט): "כי יבוא כנהר צר רוח ה' נוססה בו", וסמך ליה (שם) "ובא לציון גואל". אמר רב - אין בן דוד בא, עד שתפשט מלכות אדום על ישראל ט' חדשים, שנאמר (מיכה ה'): "לכן יתנם עד עת יולדה ילדה ויתר אחיו ישובון על בני ישראל".

(סנהדרין צ"ח ע"א וע"ב)

אמר רבי זירא, אמר רבי ירמיה בר אבא - דור שבן דוד בא, קטגוריא בתלמידי חכמים, כי אמריתה קמיה דשמואל אמר צרוף אחר צרוף... תני רב יוסף בזוזי ובזוזי דבזוזי. פירוש רש"י: שוללים אחר שוללים.

(כתובות דף ק"ב ע"ב)

אם ראית מלכויות מתגרות אלו באלו, צפה לרגלו של משיח

אמר רבי אלעזר בר אבינא - אם ראית מלכויות מתגרות אלו באלו, צפה לרגלו של משיח. תדע שכן, שהרי בימי אברהם, על ידי שנתגרו המלכויות אלו באלו, בא הגאולה לאברהם.

(מדרש רבה לך פרשה מ"ב ס"ד)

הקדוש ברוך הוא מוציא את ישראל בקומה זקופה

"מקים מעפר דל" (שמואל א' ב') - אלו ישראל, שהיו משוקעין בטיט ובלבנים במצרים, והוציאן הקדוש ברוך הוא בקומה זקופה, שנאמר (ויקרא כ"ו י"ג): "ואולך אתכם קוממיות". הוי "מקים מעפר דל". סיקוסים [פירוש מידה] נתן הקדוש ברוך הוא ליעקב ואמר לו (בראשית כ"ח): "והיה זרעך כעפר הארץ" - כשיגיעו בניך עד עפר הארץ, אותה שעה "ופרצת ימה וקדמה". הוי "מקים מעפר דל", ורוממן הקדוש

רצב שכר פרשת חקת - פרק ל"ח ועונש

ברוך הוא על הכל, שנאמר (דברים כ"ח): "ונתנד ה' אלוקיך עליון".

(מדרש רבה שם פרשת בשלח פרשה כ"ה סי' ח')

אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם! אימתי אתה גואלינו? אמר להם: כשתרדו לירידה התחתונה, אותה שעה אני גואל אתכם, שנאמר (הושע ב'): "ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדיו... ועלו מן הארץ". אמרו בני קרח: בירידה התחתונה אנו, כמה דאת אמר (תהילים מ"ד): "כי שחה לעפר נפשינו", מאי כתיב אחריו (שם) - "קומה עזרתה לנו", אמר להם הקדוש ברוך הוא: הכל מכס! כשם שהשושנה הזו מפרחת ולבה למעלה, אף אתם תעשו תשובה לפני ויהא לבבכם מכוון למעלה כשושנה הזאת, ואותה שעה אביא הגואל, שנאמר: "אהיה כטל ישראל יפרח כשושנה" ואימתי? "כשיפרח כשושנה", לכך נאמר: "למנצח על שושנים".

(מדרש תהילים מזמור מ"ה, ומובא זאת גם כן בילקוט תהלים סי' תשמ"ח)

בעקבתא דמשיחא לשקר יהיה חן ולהבל - יופי

אחי, אם תראו איש, שנוטה מדרך התורה הקדושה, שיש לו חן אצל אנשים, אל תאמרו, שכל מי שאהוב למטה בידוע שהוא אהוב למעלה. אל תאמרו כן, כי הוא מחמת שהאנשים המה במדרגה פחותה, והמה מלוכלכים, רחמנא לצלן, בעוונות ופשעים, וכעל כן נחשכו עיני שכלם מלבוא אל האמת, ועל כן הם נוטים יותר לשקר מלאמת, ומרן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע אמר: "שקר החן" - שבעקבתא דמשיחא יהיה לשקר חן, ולהבל יהיה יופי... שהכל קוראים לו כן יען שלשקר הכל מושכים... על כן הפילו תחינתכם לפני השם יתברך מעומקא דליבא שיאיר עיניכם לבוא אל בחינת האמת... (ספר "אור הנר" להרב הקדוש מפרשישחא זי"ע"א).

פרשת בלק - פרק ל"ט

שַׁעַר הַגְּלוּלִים

בלעם בן בעור גלגול לבן הארמי

במסכת סנהדרין (דף קה עמוד א) איתא: תנא הוא בעור הוא **במסכת** כושן רשעתיים דעבד שתי רשעיות בישראל, אחת בימי יעקב ואחת בימי שפוט השופטים, ומה שמו לבן הארמי שמו. ובספר הגלגולים (פרק מט) מבאר לנו סוד הגלגול שבלעם היי נשמת לבן, וזה לשונו: מאחר שנבל היי גלגול לבן, לכן רמז בו הפסוק באומרו והאיש קשה ורע מעללים והוא 'כלבי', שהוא ראשי-תיבות כושן לבן בעור. וזהו גם כן סוד הפסוק ולב נבל טוב עליו והוא שיכור עד מאד, רוצה לומר הלי"ב של אותיות נבל היי טוב, שהם נבל ובלעם באותו הפעם התחילו לתקן את עצמם, ונכנסו בכלל טוב ויצאו מהרע, אבל נבל עצמו עדיין לא נתקן עד שנתגלגל בברזילי הגלעדי, וזה שאמר והוא שיכור עד מאד, שעדיין היי מעורב ברע, וזה שאמר וימס לבו בקרבו, רוצה לומר שנסתלקו ממנו נשמת לבן ובלעם שכבר התחילו לכנוס בטוב, אבל והוא היי לאבן, שמאחר שנסתלק ממנו הצלם שהוא הנשמה הנ"ל, נשאר כמו אבן דומם, שלא נשאר בו כי אם נפשו לבד, ואחר כך בעשרת הימים וגוי מת, הוא גם כן כדי לתקן עצמו אחר כך בברזילי הגלעדי. וזה סוד הפסוק עד הגל הזה ועדה המצבה, רוצה לומר "עד הגל" אותיות "הגלעדי", כשיבוא בגלגול ברזילי הגלעדי, אזי יהי מתוקן לבן ובלעם, שכן "המצבה" גמטריי "בלעם", גם כן לבן עם גי אותיות גימט' ועדה, שהוא מרמז על נבל גם כן שיתוקן בו. עד

רצד שכר פרשת בלק - פרק ל"ט ועונש

כאן לשונו. ועיין שם בהג"ה: ונראה לעניות דעתי שזהו שאמר דוד המלך עליו השלום לשלמה בו בצואה, ולבני ברזילי הגלעדי תעשה חסד שחסד הוא סוד גלגול שהיה יודע סודו ושרשו ונתכוין לתקנו. עד כאן לשון הג"ה שם.

שער יראת שמים ויראת חטא

כל מי שאין בידו יראת חטא אין בידו כלום

אמר רבי הושעיא כל מי שהוא יודע ואין בידו יראת חטא אין בידו כלום, כל נגר שאין בידו ארגליא (כלי נגרות) שלו, אינו נגר, למה שקפלויות (מפתחות) של תורה ביראת שמים, שנאמר (ישעיה לג): "יראת ה' היא אוצרו".

(מדרש רבה שמות פרשה מ)

מי שהוא עשיר (רצה לומר במצוות) וחכם ובן דעת ואין בידו יראת חטא, אין בידו כלום.

(אגדת בראשית פרק ל"ג)

אם אין בידך יראת חטא אין בידך כלום.

(מדרש זוטא שיר השירים פ"א)

אין הקדוש ברוך הוא מבקש לא יופי ולא עשירות אלא יראת חטא.

(מדרש שוחר טוב פרק קי"ב)

אם יעבור עבירה בעין להסתכל בדבר איסור יסתם עין הנשמה

אברי הנשמה נתונים בתוך אברי הגוף, ואם יעבור עבירה בעין להסתכל בדבר איסור יסתם עין הנשמה, ונתכסה בקליפה ואינו רואה סודות התורה והספר לפניו, וכן האוזן, יתחרש אוזן הרוחני ולא ישמע הדברים רוחניים. וזה שנאמר

שכר פרשת בלק - פרק ל"ט ועונש רצה

"אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם",
לעצמכם, שלא תהיו כמו הַצֵּלִם שעינים להם ולא יראו מז"ה.
(מדבר קדמות לרבנו החיד"א אות ד')

יתרחק בתכלית מן הגאווה, והכעס, והקפידה, וליצנות, ולשון הרע

עיקר כל המדות טובות הוא שיתנהג האדם בשפלות ובענוה
וביראת חטא על פניו בתכלית האחרון בשלשת מדות
הנזכרות, וגם יתרחק בתכלית האחרון מן הגאווה, והכעס,
והקפידה, וליצנות, ולשון הרע, ואפילו אם יש לו סיבה גדולה
להקפיד, לא יקפיד. גם יתרחק מן שיחה בטלה אף על פי
שאינה חמורה כמו המדות החמשה הנזכרים, ולא יקפיד
אפילו עם בני ביתו.

(שער רוח הקודש דף יא, א)

מעשה נורא מהגר"א שנגע בשבת בשוגג בקליפה, ומיד כשראה שנגע במוקצה התעלף ונפל

מספרים על הגר"א ז"ל שבשבת נגע בשוגג באיזו קליפה,
ומיד כשראה שנגע במוקצה התעלף ונפל.
כשהתעורר מהתעלפותו וראה שוב את הקליפה התעלף שנית,
רק לאחר שאשתו אכלה את הקליפה (כדי להראות לו שעל ידי הדחק
אפשר לאכול קליפה זו) חזר לאיתנו.

ושמעתי מאבי זכרונו לברכה ששמע מזקנים שהגר"א היה
כה בריא וחזק שרופאים אמרו שלפי חוזק גופו
היה יכול לחיות שלש מאות שנה, הוא כמעט לא אכל, כמעט
לא ישן, אבל היה אדם בריא, זה שנפל לארץ כשראה את
הקליפה לא היה מתוך חולשת הגוף רק מפחד העבירה. האם
יש לנו הרגשות כאלו כשאנו חוטאים חס ושלום? ברור לי
שצדיקים אלה לא עברו הרבה עבירות, דאם לא כן לא היו

רצו שכר פרשת בלק - פרק ל"ט ועונש

יכולים לחיות זמן רב, שהרי בכל פעם שעברו עבירה אפילו עבירה קטנה היו מתעלפים.

(דרכי הצדיקים בשם הגה"ק רי"ז הלוי סג"ל זצ"ל)

אדרבא התלמידי חכמים העוסקים בהלכות, זמנין שגבה לבם, שסוברים שהם חכמים ויבואו לכלל גאווה, והיצר הרע רודף אותם

כל מי שיש בידו הלכות ואין בידו מדרש לא טעם טעם של יראת חטא (אבות דרבי נתן פרק כח), שההגדות והמדרשים מלאים תוכחות מוסר ומשלים שמביאים לאדם ליראת חטא, ואדרבא התלמידי חכמים העוסקים בהלכות, זמנין שגבה לבם, שסוברים שהם חכמים וחס ושלוש, יבואו לכלל גאווה, והיצר הרע רודף אותם שיעסקו יותר בתלמוד תורה, כמו שאיתא בסוכה (דף נב), ולכן צריך שילמדו מוסר להתעורר ליראת ה' ולהכנעה, ואז תורתם רצויה.

(כסא רחמים לרבנו החיד"א שם)

מה היה חסר לרבי יוחנן אחר שלמד כל התורה

אמר רבי יוחנן למדתי כל התורה כולה ולא למדתי שני דברים הללו עד עכשיו, **מתן שכר מן הזקנה ויראת חטא מן הבתולה.**

מתן שכר מן הזקנה כיצד? פעם אחת מצאתי זקנה אחת בבית הכנסת שבאת מעיר לעיר להתפלל, ואמרתי לה בתי לא היה בית הכנסת בעירך, ואמרה לי רבי באתי מעיר לעיר להתפלל לקבל שכר, ואתה אומר לי כך, הא למדנו מתן שכר מן הזקנה.

יראת חטא מן הבתולה, כיצד? פעם אחת נכנסתי בבית הכנסת ומצאתי בתולה אחת שהיא עומדת בתפלה ואומרת גיהנם אני טובה ממך, אם רצוני שיבואו אצלי עשרה בני אדם ויאכלו וישתו עמי ואחר כך יעשו דבר זמה אני והם

שכר פרשת בלק - פרק ל"ט ועונש רצז

נכנסין אצלך, אלא אני טובה ממך שאני כופפת את יצרי וממלטת את עצמי ממך, הא למדנו יראת חטא מן הבתולה.

(פרק דרך ארץ פרק ב; סדר אליהו זוטא פרק יז)

יראת הרוממות היא, שהאדם ירחק מן החטאים ולא יעשם רק מפני כבודו יתברך שמו

השני הוא יראת הרוממות, והיא שהאדם ירחק מן החטאים ולא יעשם מפני כבודו הגדול יתברך שמו, כי איך יקל או איך יערב לבו של בשר ודם שפל ונמאס לעשות דבר נגד רצונו של הבורא יתברך ויתעלה שמו? והנה זאת היראה אינה כל כך קלה להשיג אותה, כי לא תולד אלא מתוך ידיעה והשכלה, להתבונן על רוממותו יתברך ועל פחיתותו של האדם, כל אלה דברים מתולדות השכל המבין ומשכיל, והיא היראה אשר שְׁמְנוֹהָ לחלק שני מאחד מחלקי החסידות אשר זכרנו, בְּהַ יְבוֹשׁ האדם ויחרד בעמדו לפני קונו להתפלל או לעבוד כל עבודה, היא היראה המשובחת שנסתבחו בה חסידי עולם, והיא מה שמשה מדבר ואומר (דברים כח, נח): "ליראה את ה' הנכבד והנורא הזה את ה' אלקיך".

(מסלת ישרים, פרק כ"ד)

מי שמגיע להיות ירא ביראה תהיה השכינה שורה עליו תמיד

והנה היראה הזאת היא מטהרת את האדם מחשך חמריותו וגופניותו, ומשרה עליו השראת השכינה, וכפי שיעור היראה כן יהיה שיעור הטהרה וההשראה, ומי שמגיע להיות ירא ביראה זאת תמיד תהיה השכינה שורה עליו תמיד, ודבר זה נמצא בשלמות במשה רבינו עליו השלום, שאמרו עליו יראה לגבי משה מלתא זוטרתא היא (ברכות לג), וכן זכה להשראת השכינה בתמידות.

(דרך ה' לרמח"ל, חלק ד', פרק שלישי)

רחצ שכר פרשת בלק - פרק ל"ט ועונש

יראת הרוממות בגין דאיהו רב ושליט

אמנם יראת ה' טהורה היא שיראה יראת הרוממות בגין דאיהו רב ושליט וכו', כי גדול ה' ולגדולתו ולשלמות מצותיו וידיעתו אין חקר ואין מספר ולא כל אדם זוכה ליראה זו אלא הכל לפי התעוררותו ולפי מעשיו של אדם, ולפי שקידת למודו בספרים המלמדין לאדם דעת ויראת ה'.

(פלא יועץ אות יראה)

אדם שהשיג יראה העקרית יראת הרוממות, רחוק הוא מלחטוא

ועל יראה זו הרוממות האמתית רמז לנו משה רבנו עליו השלום בתורה הקדושה במה שכתוב (שם י, יב): **מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך**, ועל זה רמזו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות לג): אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא, שבשביל שגדלה השגתו ברוממותו וגדלותו של הבורא יתברך שמו ויתרומם יותר מכל ישראל כמעט לאין תכלית, כמו שכתוב (תהלים ה, ו): "ותחסרהו מעט מאלקים", גַלֵּל כן, ממילא בא אליו היראה והבושה מהבורא יתברך ויתרומם, ובודאי אדם שהשיג יראה העקרית יראת הרוממות, רחוק הוא מלחטוא, כי תפול עליו אימה ופחד ובושה גדולה מהי יתעלה, כי יאמר בלבבו איך אעשה דבר שהוא נגד רצונו יתברך שמו ויתעלה שהוא רב ושליט כנזכר לעיל, ועל יראת הרוממות הזו, אמר הכתוב (שמות כ, יז): "ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו", ודי בזה הערה למשכיל.

(יסוד ושורש העבודה, שער א' פרק ג')

יראת ה' מביא לידי מוסר וחכמה

יראת ה' מוסר חכמה, כלומר יראת ה' מביא לידי מוסר וחכמה, כמו שכתב למעלה (א, ז) שאוילים חכמה ומוסר בזו, ועוד כמו שאמרו (אבות יח): אם אין חכמה אין